

పలువది పంచత్సరములమీఁదఁ బ్రహేత్రుండును బుట్టినవారికి నెనుబడి పంచత్సరములమీఁద వయసువచ్చినమునిమనుమనితో ననుకాల్పితై యుండుట వింతగాఁ దోఁపదు.

ఇవంతయుఁ బరిశీలించినపండితోత్తములకు 194 వ పేజీలో రావుగారు « కాఁబట్టి తేలిసవర్ణవసాన మేమనఁగా వెలుగోటివారి పంశచరిత్రమును తద్వంశవృక్షమును చరిత్రమునకు విరుద్ధముగాఁ గూర్చఁబడిన వనియు వానిని సంస్కరించుకోవలసి యున్న దనియు పుష్ప మగుచున్నది » అని వ్రాసివ్రావాత ఫేర్లాదిధ్వనివలె నిరర్థకం అనియు సీవాక్యమునకు విచారలేకము లేక వ్రాసిరావుగారి గ్రంథమనందే సమన్వయము కాఁదగియున్న దనియు దేటపడకపోదు. చిత్తరథీతిచే వివరింపఁ జాలకయున్నాఁడను.

ఇది యాణవప్రకరణవిమర్శము.



అక్షేపసమాధాన సంగ్రహము.

(1) అక్షేపము. తేతిరెడ్డి కృష్ణయ్య, నామిరెడ్డి కృష్ణయ్య.

సమాధానము. ఇది నిరాధారము. 1195 వ. సంవత్సరమున నామిరెడ్డిబిరుదములను వహించుటకు తేతిరెడ్డి కృష్ణయ్యకు గౌరవము కాఁజాలదు. బిరుదములను వహించుటయు వహించునయ్య వారివారి యిచ్చాప్రసంగములు కాని యితరాధీనములుకావు. పేజీ 5 నుం. తివలకు.

(2) అ. 1199 వ సంవత్సరమున తేతిరెడ్డి మరణించినాఁడు.

స. దీనినిఁ బ్రమాణము లేదు. 1202 వ సంవత్సరమున నామిరెడ్డి బిరుదములను వహించుట తేతిరెడ్డి మరణమునకుఁ గౌరవము కాదు. 1208 వ సంవత్సరమున తేతిరెడ్డి జీవించియున్నట్లును ఎట్టకే నువాసిరీచిన్నములు ధరించియున్నట్లును నామెళాసనమున వ్రాయఁబడినది. 3-20

(3) అ. తేతిరెడ్డినిగూర్చి బట్టులచే నసత్యము లెవరిచే గాధలు కల్పించఁబడినవి. వెలుగోటివారివంశచరిత్రకారులు చెవిరెడ్డి గణపతివలన గౌరవించఁబడినాఁడని మొదలయిన విషయములు బట్టులచే గద్దలవలన వచ్చి వ్రాసివారు. పక్షకారులచేత త్రొడులయందు తేతిరెడ్డియే తేతాళనాయఁడని చూపింపఁబడుటలు తరస్కరవిరుద్ధములు. తల్లిగంధములలో నసత్యములు వలంబునయు పైకట్టివిషయము లెన్నియో గలవు.

స. ఇ దంతయు వంధ్యకరిత్యము కాని నిర్వహించునది కాదు. 21-38

(4) అ. తేతిరెడ్డికి చెవిరెడ్డియని కాదును లేదు. ఎట్టకే-కాదునుగాని చెవిరెడ్డిపేరు వ్రాయఁ తేతిరెడ్డిపేరే వ్రాయఁబడియున్నది.

స. కాషణములలో జన్మనామము వ్రాయవలయు ననునయ్య మును లేదు. కాళిద్రుదేవునికాషణములోఁ గాళితేతకాళా శ్రీమతి

శ్రీభవనమల్లిః అని విరుదనామనుచేతన పేర్కొనబడినాడు కాన
తేరిరెడ్డిః చదిరెడ్డియనువాచును కలదు. 32-43

(1) త. తేరిరెడ్డి తోటగిరిమొదలగు పంపావాధిపతులకు మొత్తము
మూడు కాడు. కావిపేటపురు పరప్పరవిరుద్ధములు.

స. దీవి కిది పేతువులని యెవరును వ్రాయలేదు. అట్లు తలం
చుట త్రమము. ఇప్తసంపాదకమును గాదు. 44-8

(1) పేతువు. వెంగోటివారివంశచరిత్రకారులు చదిరెడ్డిగారకు పూర్వ
గ్రంథములకు విరుద్ధముగాఁ గల్పించినారు.

సమాధానము. ఆగ్రంథక ర్తలిటులు కల్పించియుండినచోవారి
గ్రంథ మవిశ్వసనీయం బైనం గావచ్చును గాని యందువలన తేరిరెడ్డి
మూలపురుషుడు కాడనుట నిర్వహింపదు. 45-9

(2) పే. పూర్వగ్రంథములలో వేదిలో తేట్టి పేమాద్దిరెడ్డిపేరు మతన
గ్రంథములు కల్పించినారు.

స. ఉపోద్ఘాతము 4 వేజీలో బేతాళచరిత్ర మనుగ్రంథములో
పేమాద్దిరెడ్డివాని మున్నదని స్పష్టముగ వ్రాసియున్నాడు. ఆగ్రం
థము వామూలాగ్రముగఁ బఠించితి నని వ్రాసిరిగాని పఠించినవారు
కారు. ఇది బేరిరెడ్డి మూలపురుషుడు కాడనుటకు పేతువును
గాదు. 51-52

(3) పే. చదిరెడ్డివృత్తాంతము వారువారు తేర్చుకొనుట వ్రాసినారు.

స. ఆవృత్తాంతములు వ్రాయఁబడినను బేరిరెడ్డిమూలపురు
షుడు కాడనుట నిర్వహింపదు. 53

(4) పే. తనకు మూడు వరములు గొనినట్లు పూర్వగ్రంథములలో
మించగా మతనగ్రంథములో నొకవరమే వ్రాయఁబడినది.

స. కాసనాది ప్రమాణములను బట్టి మతనగ్రంథమున నొక
వరమే స్థాపింపఁబడినది. 54-55

(5) పే. చెప్పిరెడ్డిని గొప్పది. నమ్మించినదివాతఁ దత్తంబు తేతఁబో
తెతఁబడినది విరిసింట్లు చెప్పఁబడియఁడఁగా నూతనగ్రంథమునఁ తెలిరెడ్డికి గలది
తేవుఁడు తేతఁబడినది పొందఁబడు విచ్చిరెడ్డి ప్రాచుర్యమిది.

స. ఆ వాఁ డాదిగ నుపేక్షింతులు

వేమక బేతఁబడిన దండు వేమలు దిశం"

అనుముక్తను నూత్రమే చూచినారు దానియొక్క మేమో దాని పూ
ర్వోత్తరసంకర్ష మేమో పరికిలించినవారు గారు. ఇది తేలిరెడ్డి
మూలపురుషుఁడు కాఁ డనుటకు సాధకమును గాదు. 55-56

(6) పే. భూర్వగ్రంథములలో మూలపురుషుఁడు తరితగన్నాభరాత్రు
ప్రతిరెడ్డి అని చెప్పి యుండఁగా నూతనగ్రంథమున పేమాదిరెడ్డి యని ప్రాచు
ర్యమిది. నాదిరెడ్డి ఎల్లక్కఱపాఠా నవములలో నీచిట్ల తేవు.

స. తేలిరెడ్డికిఁ బూర్వులు ప్రోలిరెడ్డి మొదలగువా రున్నమా
త్రమున తేలిరెడ్డి మూలపురుషతకు భంగము లేదు. పై యుపోద్ఘా
తము నాలపఁపడి చూచియున్న నీయాత్మేపము చేయరు. చేసిన ఛిది
ప్రతిష్ఠాతాంశవిర్యాహారమును గాదు. 58-59

(7) పే. ఎల్లక్కఱపాఠి కావలయులో తేలిరెడ్డి గలదితరిత గారవింపఁబడి
నట్లు ప్రాచుర్యము. తేలిరెడ్డి కిట్లావలయు నట్లెవతడు.

స. ఆ కాసనార్థము పరికిలించినచో నీయాత్మేపమున కవకాశ
ముండదు. ప్రతివిషయము కాసనములో ప్రాచుర్యంబు నని నియమము
లేదు. కాసనానుదాహృతవిషయముల నన్నింటినో వీరుప్రాసరి. 66-90

(8) త. నీది క్షింఁటికి కావఁగా చెప్పిరెడ్డిగ్రంథ విశ్వాసపాత్రము గా
నది తేటపడఁగలదు.

స. తేలిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాఁడని సాధింప నశక్తమింది
యిట్లువేదంబోరము చేయుట శాస్త్రసంప్రదానివిరుద్ధము. 81

(9) త. తేలిరెడ్డి పై విశ్వాసాధిపతులకు మూలపురుషుఁ డననివాదము
నిలవఁజాలదు.

స. దీనికై వీరుచూపిన సోతువులు నిరర్థకములు

82-83

(1) షా. బెంగల్ డివాన్ శంకరశ్రీరామలో శేఖరశాహానికి కామాశాయణుడు మొదలగునాడు పుత్రులని వ్రాయబడినది. పర్షాటిరచనశ్రీరామలో శేఖరశాహానికి దొడ్డశాయణుడు పుత్రుఁ డని వ్రాయబడినది.

స. ఇది బేరిరెడ్డి మూలపురుషుఁడు కాదనుట నెట్లు చూచిన స్థాధింపదు. దామానాయని కది నామూలకరము. 83-87

(2) షా. దామానాయనికి దొడ్డశాయఁ డనియు మల్లాశాయఁ డనియు కామాంకరములకు కల్పించియున్నారు.

స. దామానాయని కెన్ని నామములు కల్పించినను నది బేరిరెడ్డి మూలపురుషతకు భంజకముకాదు. చరిత్రములు దొక్కొక్కనికి నెన్నెన్నె యో నామము లగపడుచున్నవి. 90

(3) షా. దామానాయనికి మల్లాశాయఁ డని కామాంకర ముగిసిరినినను ఎట్లక్కడని కావదునాటికి మల్లాశాయనికి సంభావము జనింప లేదు.

స. కావనములలో వ్రాయబడిన తదభావము సిద్ధింపదు. 94

(4) షా. పుట్టినా రమకొప్పకు కృత్యలై యుండుడు. అట్టివాడు 1182 లోపల జరిగియుద్ధమునాటికి క్రొధులై యుండుట యసంభావితము.

స. ఆయుధము 1182 లోపల జరిగిన దనుసిద్ధాంత మనేక యుక్తిప్రమాణములచే నిరసించబడి 1295 లోపలజరిగిన దని బహు ప్రమాణములచేతను యుక్తులచేతను స్థాపింపబడినది. 96-152

(5) షా. 1208 నాటికి జరిగియున్న దొడ్డశాయఁ డనియుమల్లాశాయఁడు 1182 లోపలనే మృతిజొందవలసియగునట్లు పట్టివది.

స. యుద్ధకాలము మాటుటచే నీచురవత్త లేదు. 155

(6) షా. అవలొకమాదానాయకులు వెన్నమనాయని నుండియు సింగధూపరి దాదానాయని నుండియుఁ దమకావగ్రంథములలోని అంశవివర్ణనము చేసినందున బేరిరెడ్డియుఁ దక్కువ్రాసిననుఁ దైపండ్లనాథివకులభూప్రభు కాదు.

స. పూరలు' తమప్రసిద్ధిమహానినుండి పురుషశ్రయమునే వర్ణించి యున్నారు. ఏనిలో నర్జియుఁబ్రతిభాతసాధకముగాదు. 95-96

ఇది యాక్షి విసమాధానమంగ్రహము.



శ్రీ శక్తి.

అంధ్రచరిత్ర దశమప్రకరణ విమర్శము.

చిలుకూరు పీఠభద్రరావుగారు పదవప్రకరణమును వెలమపీఠం
చరిత్ర మనునెవముతో నుపక్రమించి 285 పేజీలో “ పద్మనాయకుల
జన్మ కథన మెట్టిదైనను” అనువటకు 16 పేజీలు వెలమవారికులముగోఁ
గొన్ని దోషము లున్నట్లు ప్రకటించినారు. ఉపక్రమమున “ వెలమ
పీఠం చరిత్ర” మని వెలమసామాన్యచరిత్రముగాఁ జూపినను, నుపసం
హారమున “ పద్మనాయకుల జన్మ కథన మెట్టిదైనను ” అని విశేష
పర్యవసానము చేసినందునను జనజకు పద్మనాయకు లగుదామానాయక
ప్రభృతులచరిత్రము వ్రాసినందునను నింకఁ గొన్ని సందర్భములవలనను
సీచరిత్రము పద్మనాయక వెలమచరిత్రమే కాని వెలమసామాన్యచరి
త్రము గా దని తేటపడఁగలదు. కావున నిందు వ్రాయఁబడు దోష
ములకుఁ బద్మనాయక వెలమలే లక్ష్యములుగా నుండఁగలరు.

ఇందుఁ గొన్ని దోషములు వారలయందుఁ బ్రయోగింపఁబడు
చున్న వెలమ పద్మజ పద్మనాయకాది శబ్దములను బురస్కరించుకొని
వ్రాయఁబడినవియుఁ గొన్ని వారలం గూర్చి ప్రవర్తించియున్న పద్మనా
యక చరిత్రాదులను బురస్కరించుకొని వ్రాయఁబడినవియుఁ గొన్ని
స్వమతిపరిణామమాత్రమును బురస్కరించుకొని వ్రాయఁబడినవియునై
యున్నవి. వీనిలోఁ బ్రథమాక్షేపము క్రిందివిధముగ నున్నది. —

“ వెలమలు సంస్కారశూన్యులై తూద్రప్రాయులైన క్షత్రియు
పంతితివారమనియు సచ్చాక్షులమనియు చెప్పుకొను తెగలవారిలో
నొక్కఁడుగ నున్నారు. ఈ తెగవాఁని గూర్చినచరిత్రము సాంఠముగ నిం
దుఁ దెలుపుటకు సాధ్యపడక పోయినను గొంతవల తైనను వివరించుట
యావశ్యకముగఁ గానందకుచున్నది. వెలమశబ్దము పెల్లనై శబ్దము

నుండి వుట్టిన దని కొందఱు చెప్పుచున్నారు. వెళ్ళానై యనగా నీరు గట్టువాడు వ్యవసాయకులు అని యర్థము. వర్తకబ్బభవము వెల మకబ్బ మని చెన్నపురి రాజకీయకలాళాలయందు సంస్కృతోపన్యాస టలుగా నుండి కీర్తిశేషులైన యం, శేషగిరిశాస్త్రిలవారు కబ్బ కాస్త్ర) మనురమగ్రంథమందు వ్రాసియున్నారు. దక్షిణహిందూస్థాన ములో వర్తకబ్బము నామములకుదను బెప్పుకొన్నవారు వల్లపులు కదంబులు చాళుక్యులు మొదలగువారుగ నున్నారు. పై కలాళాల యందు శేషగిరిశాస్త్రిలవారికిఁ బూర్వ మాపనియందే యుండిన అప ద్భుగాగు వల్లపులే వెలమ అని వ్రాసియున్నారు" అని.

దీనిపై నిది విచారించవలసియున్నది. వెలమకబ్బ మెన్నింటివలనఁ బుట్టివను ఏన్ని యర్థములను జోధించినను వర్తకబ్బభవ మనుటను వర్త నాయకబోధకం బగుటను నేమైన నాటంకపఱచువా? అటంకపఱచు వన్నచో, దర్పకారం బెద్దియో యగపఱచుట యావశ్యకంబు. కానిచోనేలయూపృథాక్రమము? వర్తకబ్బభవ మగు వెలమకబ్బము వర్త నాయకబోధక మగుటను వెళ్ళానై కబ్బభవ మగునది స్వాధీనుతార్థబోధక మగుటను వా రంగీకరించిన యట్లేకదా? అని.

ఇదిగాక కబ్బములు కొన్ని సమానానుపూర్వ్యులై యుండినను భిన్నభిన్నధాతునిష్పన్నంబులై యుండును. ద అనుకబ్బము దాఖా తువునుండియు వోధాతువునుండియు నిష్పన్నం బగును. కృత్ అను కబ్బము కృత్ ధాతువునుండియు క్షాధాతువునుండియు నిష్పన్నం బగును. దానందేసి వాని కర్తవేదము గూడఁ గలదు. అయినను బ్రక రణాదిపదభ్రోచిత మగునర్థమే గ్రహింపఁ బడుచుండును కాని యప్ర కృతానుచితార్థము గ్రహింపఁబడదు. విష్ణుసహస్రనామములలోని శ్రీదేవీ అనుదానికి శ్రీని భంగపఱచువా; దనియు ప్రియకృత్ అనుదానికిఁ ద్రీని భంగపఱచువా; దనియు సర్థము చేయుట హరికబ్బ మనేకార్థక

మని హరివంశే అనుచోట కప్పను కోరిని గ్రహించిన క్షుణ్ణుని
 బగును కదా! అట్లు వెలమశబ్ద మనేకాద్యక మని వద్దనాయకుల
 ప్రస్తావమున నీరుగట్టువా రనునర్థముఁ దీసికొనుట యనుదితం బగు
 ననుట తెల్లము. లేవియర్థము పోవఁగింపఁ జాలమన్నఁ బోసంగదు.
 ప్రత్యక్షప్రమాణవిరుద్ధం బగుప్రమాణాంతరము దుర్బలము. వీనాఁడో
 యెవఁడో యట్టివాఁ డుండు నని యూహించుట నిలువఁ జాలనిదియనుకరి
 ప్రసక్తంబును. కావున వెలమశబ్దమున కపార్థముకల్పించి వద్దనాయ
 కకులమునందుఁ గళంకమారోపించుటకు వలనులేదు. ఈపక్షము నిర్వ
 హింపదనియే కాఁబోలు రావుగారు దీనిని విడనాడి మాఁగ్గాంతరము
 వనుపరించిరి. ఆమార్గ మిటు లున్నది.—

“శబ్దప్రకృత్తి త్రియైటులుండివను వెలమవారును కమ్మవారివలెమి
 శ్రాతివారని చరిత్రము వేనోళ్ళఁ జాటుచున్నది. చరిత్రమునందు రెడ్ల
 కును కమ్మవారికిని వెలమవారికిని సంబంధములు గానంబడుచున్నవి.
 ఇంతమాత్రముచేత నీమూడు తెగలవారు నొక్క తెగలో నుండి యేర్ప
 డినా రని చెప్పటకును సాధ్యపడదు. ఈమూడు తెగలకు జన్మస్థాన
 ములు గొల్లజాతులును పల్లెజాతులును నై యున్న వని చరిత్రమందు
 దృష్టాంతము లనేకములు గానం బడుచున్నవి. ఆంధ్రసామ్రాజ్య
 విజృంభణకాలమున యడువృద్ధి భోజాంధకు లనెమిగొల్లజాతివారికిని
 యవనశకపష్టావాదులకును గలిగినసమ్మేళనమున నూర్వర క్త మీవా
 తులయందుఁ బ్రవహింపఁగా వీరలు విజృంభించి గంగాతీరము మొదలు
 కొని కన్యాకుమారివఱకుఁ గలజేతములను వేర్వేలుకాలములందు
 వేర్వేలుగృహనాడుములతోఁ బాలించుచు వచ్చిరని చరిత్రము
 సాక్ష్య మిచ్చుచున్నది” అని.

రావుగారు మొదటియాక్షేపమును స్థాపించక జాతి వచ్చుటయు
 వీయాక్షేపమునఁ జేరు నూరును చెప్పక “చరిత్రము వేనోళ్ళఁజాటుచు

న్నది. చరిత్రమునందు... గావం బడుచున్నది. చరిత్రమునందు దృష్టాంతము లనేకములు కానంబడుచున్నవి. చరిత్రము సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది" అనిచరిత్రపదమును పేర్కొనుటయుఁ జూడ విషయం భవతు వా మావా ఘటాటోపో భయంకరః" అనున్యాయము ననుసరించి ప్రమాణము మున్నయెనను నెన్నియో ప్రమాణము లున్నట్లు పామరజవమనోవ్యామోహము గాఁ జరిత్రపదము వలుమా తావృత్తి పెట్టి మనసున నున్న మాలిన్యమును బయలు పఱచి రని తోఁపించుచున్నది. కాదేని దానిపే రెద్దియో యేపండితునిచేత వ్రాయఁబడినదో యేప్రమాణము ననుసరించి వ్రాయఁబడినదో యించుకైనను వ్రాయుదురు. ఒకవేళ గ్రంథవిస్తరభీతితో వ్రాయ నవకాశము లేమిదో వ్రాయుట యనావశ్యకమని తోచియో వ్రాసినారు కా రనుకొంద మన్నను, అట్లనుకొనుటకు ఏలు లేదు. శ్రీవాఘుఁడు మొదలగు పెక్కుండ్రుకవులచే వేటువేటు గ్రంథములమూలమున విశ్వవిఖ్యాతంబు గావించఁబడిన పల్నాటిపెరచరిత్ర మంతయు నోవికతో నొకప్రకరణముగ వ్రాసిన మహానుభావులకుఁ జరిత్రము పేరు వ్రాయుటయందు గ్రంథవిస్తర భీతి గాని య దేవనిగఁ గూర్చుండినవారి కవకాశము లేమి గాని యుద్దములైయుండు నన్న విషయ మెవరును విశ్వసించరు. ప్రసిద్ధులందు దోషారోపము పేయ ననుకట్టినప్పుడు దానికిఁ గావలసిన సాధనసామగ్రి ప్రదర్శించుట యత్యంతావశ్యక మనుట లోకవిదితము. కాన ననావశ్యక మని యెంచ నవకాశమును లేదు. ఇట్టిస్థితిలో ఏమి మాన భారణము చేయుట పైవ్యాయమునే స్మరింపఁ జేయుచున్నది.

ఇప్పటిదరిత్రగ్రంథకారులకుఁ గొందఱకు నేనాఁడో మరణించి మట్టిలోఁ గలపిపోయినవారిని లేవనెత్తి యుక్తుర దృష్టపూర్వములగు శౌర్యైక్త ర్యాదిలోకోత్తర గుణగర్వములతో వారల నలంకరించుటయు

సుత్రాని స్థితిలో నున్న యిప్పటివారిని వివరింపని భూషణములచే నధః కరించుటయు నైజంబై కనుపట్టుచున్నది.

ఇక పెనుక పేజీలో “ఈతెగవారిని గూర్చి చరిత్రము పాఠముగ నిందుఁ దెలుపుటకు సాధ్యపడక పోయినను గాంధీవజ్రై నను వివరించుట యావశ్యకముగఁ గానం బడుచున్నది” అని వ్రాసినగ్రంథముచే వారు ప్రమాణములు దెలుపుటకు సాధ్యపడకపోయినను దోషము లాశోపించుట యావశ్యకముగ నున్నది అని స్వాభిప్రాయమును దేటపఱచినారు. ఇదిగాక యీ పేజీ పుటలో “వీరిని గుఱించి సాంఘిక చరిత్రము (ఎన్నఁదో తీరిక కలిగినపుడు) వ్రాయఁబడు” నని వ్రాసినారు. కాబట్టి పై యాక్షేపములు చేయుట సరి గా దని యనవత్తురు. అట్లునరాదు. కేవలము పరహృదయావంధసంఘాయకులగుసజ్జనుల కిది ముఖ్యధర్మంబై యైన నుపపత్తిప్రదర్శనమున కవకాశమెప్పుడు గలుగునో అప్పుడే యీపనికిఁ బూనుట సముచితంబుగదా!

ఇప్పుడు వారి మనసునఁ బెట్టుకొన్న చరిత్రం బెద్దియై యుండునో మనము కొంచె మరసి చూతము.

చరిత్రములు మహర్షి ప్రణీతములు మహాకవినిబద్ధములు దేశసామాన్యచరిత్రములు స్థానికచరిత్రములు మొదలుగా ననేకరూపములై యున్నవి. వీనిలో స్థానికచరిత్రములు శాపనాది ప్రమాణవహకారమున్న నే గ్రాహ్యంబులు. దేశచరిత్రంబులు నింతియే. వీరభద్రరావుగారు గూడ 12 వ ప్రకరణము మొదటిపేజీలో “స్థానికచరిత్రములోని విషయము లన్నియు పరమసత్యములను గా మోపమంతమాత్రమును భావింప రాదు. అయ్యవి యవిమర్శభూర్వకముగాఁ బ్రజలచేఁ జెప్పుకొనఁబడువట్టిగాధలను బురస్కరించుకొని వ్రాయఁబడినవి.” అని వాని కగ్రాహ్యతం జెప్పినారు. కాన వానివిషయ మెట్లు

బులెను. వెలమవారలను గుఱించి మహర్షిప్రసాద పురాణాధికారిసాది ప్రమాణములు దుర్లభము లని తోచెడివి. ఇక మహాకవినిబద్ధప్ర బంధములు తత్కవి ప్రామాణికతనుబట్టి విశ్వసించఁబడు. కానియం దీవద్దవాయుగ నెంచులవృత్తాంత మెట్లు యెప్పుఁబడినదో చూడవలసి యున్నది. కాత్మరహస్యవేత్త యై జగత్ప్రసిద్ధి గన్న శ్రీనాథమహా కవి తనభీమఖండమున.—

■ ఉ. వైటభద్రై త్యవైరిపదకంజమునం మదయంబు నొందె ను
న్నేటికి భూతభ్రాతరిని నెంతయు నచ్చినతోడఁబుట్టువై
హాటకగర్భముఖ్యనిఖలామరమాలిమహామణిప్రభా
పాటలవర్గ మైనయొక పావనవర్గ ముద్గీర్ణంబదక. ౩

■ వ. అవృణ్యవంశంబునఁ గంపాసురవిధ్వంసిచరణవల్లవంబు దన
కుఁ బుట్టినిల్లుగావునఁ గారణగుణసంక్రమంబునం బోలె జామరతోజర
చ్చిత్రధనుఃఖడ్గాదిహాష్టోపశోభితంబై చనలేటిసీటివలని సోదరీయ
న్నేహలభ్యంబులుంబోవి పావనత్వశుచిత్వగాంభీర్యమాధుర్యంబులు చరి
తమకన్యభావనచనంబుల ధరియించి పైదోడుం బొదివి విశ్వవిశ్వం
భర్యోదయంబు తనకు విసిర్చినపరమతొంతి మంతరంగంబున సంతరించి
నిఖలప్రసంగమునకు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె. అందుఁ బద్మనాయకు
బును వెలమ లనఁ గమ్మ లన సరిప గ్గనఁ బంట ర్లన బహుప్రకారశోభన
శాఖాభిన్నంబు లయినమాగ్గంబులఁ ద్రిమార్గగంగాప్రవాహంబునుం
బోలె గోత్రంబు లెన్నియేనియు జగత్ప్రవిక్రంబు లై ప్రవహించు
చుండ పంటమహాస్వయంబు" అని వ్రాయఁ బడినది.

ఇంక "పావనవంశము అవృణ్యవంశంబున జగత్ప్రవక్త్రంబు
లై" అని వ్రాయఁబడియుఁడుటవలనఁ బై శాఖలవారీయందు రావుగా
కాదోసిందినకళంకమున కవకాశంబు లేదని తేటపడుచున్నది. వాస్తవ

వమునఁ బద్మనాయకులము నానాకాఠిసంకీర్ణ మును యుండినచో
వక్కచిరా జిల్లెల యనత్యములు వ్రాయును? కవు లెంతటివార
లైనను ద్రవ్యలోభమున నట్లులు వర్ణించుట స్వాభావిక మని యాక్షా
నుటకు వీలులేదు. పంటవారి కంతయుగాఁ జేయుచున్న కవి యొక
వేళ వారివలన భవము నాశించి యుండు ననుకొన్న ననుకొనవచ్చును
గాని యవర్ణ్యులగుపద్మనాయకులవలన వచ్చేయించినాఁ జనుకొనుటకు
వీలులేదు కదా! ఇట్లుగునపుడు వర్ణ్యులగు పంటవారిని శ్రీమంతుని
యవర్ణ్యులగు పద్మనాయకులను మొదటఁ జెప్పటచే వారియం దభ్యర్చి
తత్వం బవధిహార్య మని లేటఁపడగలదు. ఇందువలన శ్రీనాథ
కవిరాజు వారివీరివలె ద్రవ్యైకాభిలాషియై యనత్యవాది కాక సత్య
మునే పురస్కరించి వర్ణించువాఁ డని స్ఫుట మగుచున్నది. ఇదిగాక
రెడ్లకుఁ బద్మనాయకులకుఁ బ్రబలమైన మని రావుగాదు బలులొప్పుల
వ్రాసిరి. పంటవారి యాస్థానమున నున్న శ్రీనాథకవి వారికి విరోధు
లగు పద్మనాయకుల సభాకరింపక ముందు వర్ణించివండునఁ బద్మనాయ
కులు కష్ట మొదలగు నితరతాఖిలవారికన్న నుత్కృష్టు లని యీ
గ్రంథకారునియభిప్రాయము గ్రహింపఁదగి యున్నది. వీరభద్రరావు
గాదు తమకృష్ణరాయలచరిత్రము 18 వ ప్రకరణము 121 వ పేజీన
కృష్ణరాయఁడు చాసీపుత్తూరు కాఁ దని స్థాపించునపుడు * ఇరియ
గాక కృష్ణరాయాస్థానకవులలో నొక్కఁ డగువందీరిమ్మన తనపారిజా
తావహరగ్రంథము ప్రథమాశ్వాసమున,

క. ఆనరసమహీమహిళా

జానికీ గులనకులు పుణ్యచరితలు తిసాం

బానాగాంధీక లిరువురు

బానవదమమనకు రమయ * ధరణియఁ జోరె.

...వాగాంకిత దాసీయవలెయే యైనయెడలఁ గులాంకిన యనియొక
 బద్ధిరచరిత్రము గలదనియొక దిష్టునాద్యుఁ డేల యనవోక్తులు నులు
 కును" అని వ్రాసి యున్నారు. అట్లు పద్మనాయకులు పలువాఁకుల
 నుండి గలిగిన తెగవారె యై యుండినయెడలఁ గావనవర్గ మనియొక
 బుద్ధివంశ మనియొక జగత్పరిత్రోత్రము లనియొక శ్రీనాథమహాకవి
 యేల యనవోక్తులు పలుకును? అని పై న్యాయసామ్యమును
 బట్టి మనము నిర్ధారించుకొనఁ దగియున్నది. ఇదిగాక యిం
 కొక విశేషము. తిష్టునామాత్యుఁడు రాజులవారి యాపానకవి
 యని రావుగారే వ్రాసియున్నారు. అట్టివాఁ డొకవేళఁ బోషకప్రభువు
 లందుఁ భక్తిచేతనో వ్యతిరేకముగఁ జెప్పినచో జీవనభంగము కలుగునన్న
 భయముచేతనో యట్లు చెప్పియుండు నని యనుకొనుటకు ఏలున్నది.
 అట్లయినను రావుగారి కక్కవి చెప్పినవాక్యమునూడఁ బ్రమాణ మైనపు
 డట్టి దిష్టుయొ రేని శ్రీనాథమహాకవి పద్మనాయకులను వైదిధముగఁ
 జెప్పియుండుట ప్రమాణ మగుననుటకు సంతకము ముండదు గదా!

ఇదిగాక రావుగారిచేఁ బ్రమాణముగా నెన్నఁబడుచున్నవల్నా
 తివీరచరిత్రమునఁ గార్తవీర్యవిసంకల్పివాఁడయి యుత్త్రీయుఁ డయినయొ
 మగురాజు తనమంత్రుడై వెలమయైన రేచర్లదొడ్డనాయునికుమారునిఁ
 బెద్దనను దత్తపుత్రునిగా స్వీకరించె నని మఱవం బడినది. ఇందు పలన
 వాడు యుత్త్రీయసంబంధసముచితప్రాకృత్యము గలవారై యుండి రని
 యెట్టివాఁడని దోహదపడు. ఒకవేళ వర్ణ్యులప్రాకృత్యమునకై కవి
 యుత్త్రీయుఁడు కాకుండినయనుగురాజును యుత్త్రీయుఁ డనియో యాత
 నిచే స్వీకరింపఁ బడనిపెద్దనను స్వీకరింపఁబడివాఁ డనియో వర్ణించి
 యుండు ననుకొందమన్నచో యుద్ధమున కాయోరాజులు వచ్చియుండి
 రనుచివయొమునూడ ప్రకంపావాదమైయే యుండవలసినవచ్చును. ప్రకా
 పరుడైనచిరభల్లాడగుటచే యుద్ధకాలనిర్ణయము చేసినమఱ రావుగారెవరు

మూసభారణము గలిగి యుండవలసి వచ్చును. కాన నాచారి కనున
రించుటలేదు.

ఇదిగాక సోమదేవరాజయములోఁ బ్రతాపరుద్రుడు సభాస
దులను గూర్చి పలికినట్లుగా వీరిరిదివాక్యములు వ్రాయఁబడినవి.
“ఆరాజ హర్షించి మనంబున విచారించి యిట్లనియె. గణపతీయహా
రాజ నానావర్ణంబులవారికి నాయకత్వ మిచ్చుటంజేసి బహునాయకం
బై యున్నయది. బహునాయకంబు ననాయకంబు నెక్కననియె
కావున నాయకత్వంబున కుత్తమవంశజాతులే కాని యితరజాతులవా
రర్థులు కారు. మఱియు నెక్కమాటఁ జెప్పెద. మానధనులును
నీతినివేళసంపన్నులును గాంభీర్యపముద్రులును మంత్రనివేళవక్తు
లును స్వామిహితానుదరులును సచ్చాంద్రులును వైచక్ష నాయకులు
నాయకత్వంబునకుఁ దగుదు రని సభాసదులతోఁ బలికెన వారు రాజ
వివేకంబునకు హర్షించి న అని.

ఇందు “నానావర్ణంబులవారికి నాయకత్వంబు లిచ్చుటంజేసి”
అనుటవలనఁ బూర్వమున్న నాయకులు నానావర్ణములవా రనియుఁ
దక్షిణతిరేకముగఁ బద్మనాయకు లేకజాతీయులనియు “కుత్తమవంశ
జాతులే కాని యితరజాతులవా రర్థులు కారు” అనుటవలనఁ బూర్వ
మున్న నాయకు లుత్తమవంశమువారు కారనియుఁ బద్మనాయకు
లుత్తమవంశజా లనియు నెర్పడుచున్నది. ఇదంతయు సచ్చాంద్రు
లయినపద్మనాయకు అనుటచే బలపఱుపఁ బడినది. ప్రతాపరుద్రుఁ
డప్పటిపద్మనాయకులస్థితిని జక్కగఁ దెలిసియుండి కదా యట్లు చెప్పి
యుండును. కావ్యప్రజ్ఞులగు తత్సభాసదులు పద్మనాయకులయందంతమును
జక్కగఁ దెలిసియుండి కదా పద్మనాయకుల కులప్రాశస్త్యమును గని
పెట్టిపలికెనరాజవివేకమునకు హర్షించియుండును. ఇప్పటివారికన్న వారి
వీరియము జక్కగఁ దెలిసియుండుననుటకు సందేహముండదు కదా.

ఇట్లు భీమేశ్వరపురాణము కల్పాదివీరచరిత్రము సామిదేవరా
జీయము పద్మనాభులకులు నమ్మలేదు అని చాటుచున్నది. ఈశ్వరి
కర్తలు పద్మనాభులయొద్దానకవులు గాని వారిప్రేరణమున గ్రంథ
ములు వ్రాసినవారు కాని వారివలనఁ బ్రతిఫలమును గోరి ప్రకరింపిం
చినవారు కాని కారకులు కెల్లము. రాయలవారియొక్కయు లైనవకవులు
వారిప్రేరణమున వ్రాసినగ్రంథములు ప్రమాణము లైనపు డివి కాక
పోవు గదా ! ఇట్టిమహాకవుల గ్రంథములసంపాదంబును బడసి పద్మనా
భులయొద్దానకవులచే వ్రాయఁబడిన భానుమతీపరిణయవాసవదత్తా
పరిణయాదిగ్రంథములు ప్రమాణము లగునన్న నిషయము వ్రాయుట
యవాచక్యకము. ఇంతియకాదు. రావుగారు కృష్ణరాయలు దాసీపు
త్రొందుకాడని సాధించునపుడు తత్సహోదయఁడగు నచ్యుతదేవరాయలు
వ్రాయించినకావనములోని “తిప్పాశనాగలాదేవ్యోః కౌసల్యాక్రీడు
మిత్రయోః” అనువాక్యమును బ్రమాణముగా నెత్తికొన్నారు. అట్లు
వీరిపూర్వమైన పండితప్రభువులు రచించినగ్రంథములు వ్రాయించి
చివకావనములు నెన్నియో వీరిద్వంద్వంశప్రాకృత్యముఁ దెలుపుచున్న
వనుట లోకవిదితము. సర్వజ్ఞసింగభూపతి తన రసార్థవసుధాకరమున,
“తస్య సాదాంబుజా జ్ఞాతో వర్ణో విగతకల్పః” అనియు నామిరెడ్డి
తనకావనమున “శ్రీమత్పద్మజపాదపద్మయుగలాల్లోకత్రయాభ్యర్చితా
దుద్యుతే విపులేకులే” అనియు, ఎఱ్ఱకృతనకావనములో “నిత్యస్తుత్యా
చ్యురణకమలా ద్వేదవిద్భి ర్మనాద్భిః తుర్యం వర్యం సమజని కులమ్”
అనియు మాదానాయుడు తనకావనములో “విష్ణో వ్రచ్చురిగా
ద్విజిన్లు రుద్రభూ ద్వర్లో గుణార్లోనిధిః” అనియు వ్రాయించియు
న్నారు. ఇయ్యది వీరికల వ్రాస్తవ్యమును తెచ్చుచున్న వనుట వివ
రింపఁబనిలేదు. ఇట్లు రేచర్లమాధవరాయాది ప్రగీతములగు చంద్రికా
పరిణయము మున్నగుగ్రంథములును రేచర్లగోత్రులు గాక తక్కిన

దెబ్బతియ్యానుగోత్రములవద్ద నాయకులు రచియింపించివయందును
పరిణయాదిగ్రంథములును బద్ధ నాయకులు పవిత్రాశ్వయు అని ముకుపు
చున్న పనియుఁ బైఁ బేర్కొనం బడినశ్రీవాళాపిమహావిగ్రంథసం
వాదమునం తేసి యవి ప్రమాణకౌటి వధిరోహించు పనియుఁ బెప్పుటకు
సంశయ మెట్టివాఁడని గలుగదు.

ఇట్లుండఁగా రావుగారు “ చరిత్రము వేసోర్లఁ జాటుచున్నది
చరిత్రము సాక్ష్య మిచ్చుచున్నది ” అని మొదలుగాఁ జెప్పినచరిత్ర
మెట్టి వైయందు వన్న సంశయము ముఖేత ప్రబలుచున్నది.

ఇక నేమైనఁ బుక్కిటిపురాణములను వచ్చియుంటులు వ్రాసి
యందులేమో యని విచారింపఁగా పనియుఁ దీసికొన వీలులేదు.
ఏను తమకృష్ణరాయవిజయములో 18 వ ప్రకరణమున 119 వ పేజీలో
“ క్రీశ్వదేవరాయఁ డుత్తమశ్రీయుఁడు గాక చాసీపుత్రుఁ డను
నుద్దేశ్యముతోఁ దదనుగుణ్యము లగుకథలు గల్పించఁబడి సత్యత్వ
మును దెలిసికొనదుసందర్భమునఁ జరిత్రకారులకు వేసటం బుట్టిండు
చున్నవి. మనదేశములో సత్యవంతులను లగుచరిత్రములను వ్రాయు
నభ్యాసము లేనికారణమునఁ బుక్కిటిపురాణగాథలను జురస్కండించు
కొని మనము చరిత్రములను వ్రాయఁ బూనినఁ బెక్కుఁజోషము లుండక
మాన ” పనియు “ గ్రంథస్థనిదర్శనము లుండఁగా కయ్యవి విశ్వ
సింపక పుక్కిటిపురాణగాథలతోఁ జెనఁబులాఁడుట యెల్ల సజచరి
లోనిదెన్నముద్దను విడచి మోచేయువాకుటవంటిది కాదే ” యనియు
వ్రాసియున్నారు. కానఁ బుక్కిటిపురాణములనునన్ని యిటులు వ్రాసి
పొరనుకొనుటకు వీలులేదు.

ఒకవేళ కృష్ణదేవరాయలవిజయములో వారివంశీయులు
వ్రాయించిన కాసనములు లేవాస్తానకపులు వ్రాసిగ్రంథములు వానికి
సంబాధములుగా నున్నకొన్ని చరిత్రములు ప్రమాణములుగా నెరి

కొని తద్వినిష్ఠముగాఁ బ్రకటించినచరిత్రములు పుక్కిటిపురాణగాథల ననుసరించిన వని నిరసించినవీరభద్రరావుగారు వద్ద వాయుకుల విషయములో నుదాహరణ లగుశ్రీనాథాదిమహాకవులచే స్వతంత్రముగా వ్రాయఁబడినభీమఖండము మొదలగువానిలో నొక్కదాని వైన వెత్తికొనక యేతద్వంశీయులచే వ్రాయఁబడినశిలాశాసనములను గ్రంథములను జూడక ఏతనాస్థానకవులచే వ్రాయఁబడిన వానవదత్తాపరిణయాదులను జదువక పుక్కిటిపురాణములను వచ్చియే యీయీమూఁడుతెగలవారికిఁ బద్మస్థానములు గొల్లజాతులు పల్లెజాతులునై యున్న * పని ప్రాప్తియందెవఁచో * గ్రంథస్థనిదర్శనములుండఁగా... మోచేయినాకుట వంటిది కాదే ! * అని వారితే వ్రాయఁబడినవ్యాయము వారిమీదను బడక తీరదు కాబట్టి రహస్యముగ వారిచెవిమూత్రము సోకునట్లు వేసోల్లఁ జాలుచు నాక్ష్య మిచ్చుచున్న (వేరులేని) చరిత్రమెద్దియో యంతచూచినను గోచరింపక యున్నది. వీరంతగుట్టుగఁ బెట్టుకొన్న చరిత్రము పేరు తెలియక పోయినను అది యప్రామాణిక మని నిశ్చయించి నొక బారిమూత్ర మగవడుచున్నది. అదియెద్దియన. వీరాచరిత్రమున * యదువృష్టిభోజాంధకు లనియెదు గొల్లజాతివారికిని యవసరక విష్ణువాదులకును గలిగిన సమైశనమున * అని యుండినట్లు వ్రాసినారు. యదువృష్టిభోజాంధకులు గొల్లజాతి వారని యెచ్చటను గానంబడదు. మఱి యేనునిన భాగవతసవమస్కంధమునఁ బండ్రవశము రాజులను వెప్పనివ్రాయు,

“ శ్లో. యయాతే ధ్యేష్టాపు త్రస్య యదో ర్వంశం సరక్షభః
వృషాయామి మహాపుణ్యం సర్వపాపహరిం నృణామ్
యదో నృపాప్రజా త్కోష్ఠ్య ర్నలో రిపు రితి క్రుతాః
చక్వాః సూరవస్తత్త్రీ కరణ త్పృథమాత్మజః
... రవ్య పుత్రీకతం త్వాసీ ద్వృష్టి త్యేష్టం యథా కులమ్

మాధవా వృక్షయో రాజా యాదవా శ్రీధి సంకల్పః
... భామానో భజన్ దీప్యో నృస్థే దేవావృథోఽభజి
సాత్వతస్య సుతా సుప్త మహాభోః శ్రీ మారిష
మహాభోః తిథరాత్వా భోవా ఆసం వ్రదన్వయే
అంధకస్య సుతా రాజా చక్రవర్తిః పృథువిక్రమాః
కుకురో భజమాన శ్రీ కుచిః కంబళబద్ధిమః.

అని మొదలుగాఁ జెప్పఁబడినది. తద్వ్యాఖ్యణం దీక్షదాటి శ్లోకము
క్రింద “అంధకా ఏతే వృక్షయ ఇత్యపిన్యవహృతాః” అనిబ్రూయః
బడినది. శ్రీవిష్ణుపురాణాదులందు నిట్లే చూపట్టుచున్నది. కాని యొక
చోటవైనను యదువృద్ధిభోజాంధకులు గొల్లబాతివా రని కానం
బడదు.

ఇట్లుండఁగా యదువృష్ట్యాదులు గొల్లబాతివా రని తేటపడి
తుండు వ్రాసెనో యేప్రమాణము ననుసరించి వ్రాసెనో పురాణేతిహా
సాదివిరోధము నెట్లు పరిహరింప నెంచెనో తోచక యున్నది. ఒకవేళ
కామరులగు కొందఱు గొల్లలు శ్రీకృష్ణుండు గొల్లబాదియింద్లలో తని
యించుటం జేసి మేమా యాదవుల నుని చెప్పకొనుచుండును. అట్టి
వాని నేమైన నట్లు యాచరిత్రమున నెట్లు వ్రాయఁబడి యుండునోమోకి
అట్లులై నచోఁ జైన పేర్కొనం బడిన మహాకవిప్రబంధ కలాకావనా
దుల నెల్ల దిగ్గ్రహించి యంత విభుర్భుములేక వ్రాసినచరిత్రమును
బురస్కరించుకొని రావుగా రిట్లు వ్రాయుట “గ్రంథస్థములగు
నిదర్శనము లుండఁగా ... మోదేయ నాకుటవంటిది కాదేకొ
అనుస్వోక్త్యాదుము ననుసరింపక తీరదు. ఇందువలననే 3-4
అక్షేపములు నిరస్తంబు లగును.

మూడవయాశ్లేషము. ■ వెలసినవాడు కర్మవాధు నాచూరి
తమలను రెడ్డి యనువిరునవాచక భద్రము చేర్చుకొని న్యవహరింపఁ

మిడుతు నద్ర్వివము, రెడ్లకుఁ బ్రతిస్పర్థులుగ నుండును నచ్చిరి. క్రమేపా
రిణిని గొందవీటిరెడ్లకును బద్ధనాఁకుకఁబెలమలకును జరిగినయఁధములు
చరిత్రమున ముద్రసిద్ధములుగా నున్నవి. దుర్జయవంశీజులు పల్లవులయి
నట్లు రాజరాజయొక్క శాసనములో « రెడ్డికులకాలపల్లవరాయ ఇతి
ప్రావయశో భ్యాః » అని రెడ్డికులమునకు యమునివంటివాఁ డయిన
పల్లవరాయఁ డని చెప్పఁబడి యుండుటచేత స్పష్ట మగుచున్నది.
రాజరాజయొక్క పై శాసనములో « భాత్రీవతిత్వం భవిదుర్జ
యత్వం వర్తాంతవామాపినరేంద్రచిహ్నమ్ » అని వర్ణింపబడిన
యొక వర్ణచిహ్నమును నహించెడివా డని చెప్పియుండుటచేతఁ బైనిఁ
చేక్కొనఁబడిన విండితుల యభిప్రాయములు సరియైన వేమో యని
తోచవలెదు. మఱియు నామాంతమున వర్తశీబ్రహ్మగలవాడు కూడ
క్షత్రియు అని పై క్లోకము వేనశ్యఁ బాటుచున్నది. » అని వ్రాయఁ
బడియున్నది.

ఈయాశ్లేషమునకుఁ బ్రస్తుతు లగువెలమవీరులం దన్వయము
గ్రొందిరీతిగ నున్నది. రాజరాజశాసనమున రెడ్డికులమునకు యముని
వంటివాఁ డైనపల్లవరాయఁ డుండె నని చెప్పినందున రెడ్లకు విరో
ధులు పల్లవులని యేర్పడుచున్నది. వెలమలు రెడ్లకుఁ బ్రతిస్పర్థులై
యుండిరని చరిత్రములలో నుండివందున ఆశ్చర్యము పల్లవులే వెలమ
అనిచెప్పట సరియైన దగుచున్నది. ఇట్లు పై శాసనమున దుర్జయవంశీ
జులు నామాంతముల వర్తచిహ్నమును బ్రెప్పకొన్నవా రని చెప్పఁ
బడినది కూడ వర్తశీబ్రహ్మము వెలమశీబ్ర మని శేషగిరికొన్త్రుల
వాడు చెప్పటకు నిదర్శకమగుచున్నది. అది. ఇందువలన వెలమలు
పల్లవులనియు వర్తశీబ్రము నామాంతమునఁ బ్రెప్పకొన్నకూడక్షత్రి
యాలనియు కలికార్థము లేలగలదు. ఈకల్పనము సాహసైకత
గము గా నున్నది దుర్జయవంశీజులలో నెవఁడో రెడ్డికులవిరోధి

యగువల్లవరాయణుడు కలఁ దన్నమాత్రమున నానందమును బ్రతి
 లగుటయు వెలమవారు రెడ్డికులమునకు విరోధము గానుండి రని
 టను బట్టి వారు పల్లవులలోఁ జేరుటయు దురూహముగ నున్నది.
 కమ్మవారును రెడ్డుకుఁ బ్రతిస్పర్ధులై యుండి రని వారేవాటి
 యున్నారు కదా! అట్టికమ్మవా రీప్రత్యభిక్షకు విషయము గాక వెలమ
 వారు మాత్రమే యెటులైరో తోపక యున్నది.

ఇట్లు దుర్గయవంశము నామాంతమున వర్తకబ్రహ్మము చెచ్చి
 పెట్టుకొని యుండి రని చెప్పటచేత వారే వెలమ లని ప్రత్యభిక్ష చేసి
 యున్నారు. చాళుక్యులు కడంబులు నామాంతమున వర్తకబ్రహ్మమును
 పెట్టుకొన్న నా రని చెప్పినచావుగాను వా రీప్రత్యభిక్షకు విషయము
 కాకుండ నట్లుచేసిరో తోపకయున్నది. ఇదియొకటి. వెలమకబ్రహ్మమునకుఁ
 బ్రత్యభిక్షయైన వర్తకబ్రహ్మము బాటికై త్రియల నామాంతముల శాస్త్ర
 సిద్ధియున్నది గాక పల్లవులు మధ్యను చెచ్చిపెట్టుకొన్న వర్తకబ్రహ్మ
 యని నిశ్చయించినారు. దీనికిఁ బ్రమాణము చూపజాలరు. గాన
 ముఖ్యము లగు వర్తకబ్రహ్మములు రెం దున్నపుడు ముఖ్యమును విడిచి
 యముఖ్యము నాశ్రయించుట శాస్త్రయుక్తులకు దూరముగదా!

ఇదిగాక యాశాసనమునుబట్టి దుర్గయవంశము పల్లవులై
 వారు వెలమలై యుండిరని వీరియూహ ననియెయిందనేని రాజరాజ
 నాటికి వెలమలు ఏర్పారినామములు గలిగియే యుండిరనవలయు.
 అట్లుగనవు డక్కాలపు వెలమలు నంతకుఁ బూర్వపు వెలమలు వర్తాంత
 నామములతో వ్యవహరింపఁబడుచుండవలెను. అట్లులేదు. రాజరాజ
 పదునొకదవశతాబ్దమువాడు. నామిరెడ్డితేలిరెడ్డి ప్రతిరామహుఁడగు
 ముంతరాజు రద్దవంశ కుమారుడగు డగు భీమరాజు తేతాళనాయని
 నుండి హేమాద్రిరెడ్డి నొకఁడు బడితరములవారు కాసనగ్రంథములందు
 వర్తాంతనామములు గలవాడుగాఁ జూపెను. అట్లుగనవుడు వారే

■ కనుక తనకు యెటులు గలుగును? కాన నీకల్పనలు సాజునైక కరణం అని వక్కానించెదను.

ఇంకొక విశేషము. నామాంధమున వర్తకబ్రతు గలవాడు శూద్రుల క్రియ లని పై శ్లోకము వేనోళ్ళ జాటుచున్న కంటి ధర్మ కాశ్రమములం దట్టివారు క్షత్రియు లనియే యున్నది కాని శూద్ర క్షత్రియు లని లేదు. పై శ్లోక మీయార్థమును బోధించునేమో వారు యెవ్వరినో పరిశీలించవలసి యున్నది. ఇదిగాక శూద్రుల క్రియ లనుట యుపపన్నంబు గాదు. శూద్రత్వము క్షత్రియత్వము వివరి పిద్ధభక్తంబులు. అయ్యది మొక్కచోట నుండవు. తద్వ్యభాషికలో చివరి దిద్వ్యభిప్రాయమున కేతవ్యము చెప్పెడువారిమతముపై నాద్యు పక త్యాసిద్ధి నహి విశేషాదిశేష్య తత్సంబంధానాం త్రయాగా కుత్యం సంభవతి శూద్రో యం బ్రాహ్మణ ఇతివ ద్వివరిపి. ధాత్ = అని వ్రాయఁబడినది. అట్లు శూద్రత్వక్షత్రియత్వములు గూడ వివరిపిద్ధ భక్తంబు లగుటం నేని యుక్త్యక్తియం దుండఁజాలవు కదా!

నాల్గవయాశ్లేషము. "ప్రాచీనకావనముల నెలమకల్ప మెచ్చట నైవఁ గలదా యని విచారించఁగా మొదటి కులోత్తుంగ చోడచక్రవర్తి కుమారుఁడైన రాజరాజచోడగంగుచే వ్రాయించఁ బడిన టీకాపత ములో (వెలమనూళ్లు) లను నొకతెగవారు తెలికెతెగవాడలోఁ గల తని కనుకట్టుచున్నది. తాము సహప్రకాశాన్వయగోత్రుల మనియు మిగులులక్షత్రియల మనియుఁ దమకావనములలోఁ దెలికెతెగవారు చెప్పుకొనుచున్నారు. ఏది యెట్లు లున్నను వెలమవారెల్లరు నొక్క తెగలోనివారు కాదు. ఇట్లే రెడ్లుగూడ నొకతెగలోనివారు కాదు " అని వ్రాయఁబడినది.

ఇందుని చూడ కనుంకలావగ్యకల్పము విని భరతుడు కనుంక లున్నదినినయట్లు వెలమనూళ్లు అనుకల్పమును విని రాజుగారు

వెలమలను వర్ణించినట్లు లున్నది. దృఢతరసంస్కార కుద్భృతక సమవధానమున విషయస్వరకము గాక మానదు కదా! వెలమ నూళ్ళకల్లగర వెలమకల్లము నిరర్థక మని తోచకయే కాఁజూలు నేమో ప్రబలాధార ముట్టె నని తెలికైతెగలోఁ గూడ వెలమలు గలరనియుఁ దన్ములమున వెలమవార లెల్ల నొక్క తెగలోనివారు కారనియుఁ ప్రాయముచున్నది. ఇదిగాక యీశానవ్రతకారము రాజరాజచోడ గంగునాటికి వెలమలు వెలమనూళ్ళని వ్యవహరింపఁబడుచుండినట్లుకా వారని మగవలచిననే రావుగారియాయమాన నిలుచును. అటులగవము పఁ జాలదు.

ఒకవేళ నేడియెట్టులున్నను అనుటచేత దీనియందు దార్పల్య మును వారే యిగవలచి యుండఁగాఁ దన్ములమున వెలమవార లెల్లరు నొక్క తెగలోనివారు కారని ప్రాసీనట్లు భావించుట తప్పని యిండు లేని = ఏడియెట్టులున్నను = అనుటచేత నీయమానాయందును = కల్పి వ్యుత్పత్తియెటులుండినను" అనుటచే వెలమకల్లనిర్వచనమునందును లేని ప్రాయముచేత వెలమవారు మిశ్రజాతివారని చాటుచున్నచరిత్రము నందును దార్పల్యము లేకుండుతరంగముననే తోచియున్నచో వెలమ వారలెల్ల నొక్క తెగలోనివారు కారని ప్రాయముట యుచితం నని యెవ నైనఁ జెప్పఁగలరా! ఇట్టివారు ప్రమాణప్రదర్శనప్రయాసము పెట్టు కొనక నూరక తోచినదూషణము లన్నియు గణపాతముగ ప్రాసీ ఇది వెలమవీరులచరిత్రము అని ప్రాసీయున్న నీతంటాలెవ్వయుఁ ప్రసక్తింప కుండును.

ఇవ్వచోక్కటి తెలియఁదగినది. అగ్రిముగంధమనన కుత్క్రమ వాక్యము "వద్దనాయకులు" అని చూపట్టుచున్నది. అయ్యది యింత కుఁ బూర్వము వద్దనాయకేతరులచరిత్ర మనియు నిది యిందలు వద్ద నాయకచరిత్ర మనియు జోడించు నని సామాన్యదృష్టికిఁ దోచును.

ఇది బాహ్యమైనది. అందుకే బుద్ధనాయకప్రస్తావనలు లేక యింద
వలెను గదా! అట్లు లేదు. మతమున్న కొందరివిశేషమును బుద్ధ
నాయకులకును బరిగణయిద్దములు చేరితములందు ముప్రసిద్ధములు
అని వారిచేతనే విరోధము చూచి, “రెడ్డికులకాలవల్లవరాదు”
అనువానితో, బుద్ధనాయకులకు సంబంధము కలిగి, పై పండితుల
అభిప్రాయముతో పై కకంత్వము నుపసాదించినారు. దీనింబట్టి
చూడగా వెనుక ప్రాసనదంతయు బుద్ధనాయకులను గూర్చియే యన
వలసి వచ్చును. ప్రకరణాదిని “వెలమలలో కొందఱు” అని మొదలుగ
ప్రాసనవాక్యము గూడ నియర్థముగే బలపడుచున్నది. కాదని పుద్ధ
నాయకులకు లగువెలమలు కాకలేయలయొద్దఁ బ్రసిద్ధి క్రిష్ణయస్లు
ఇదితములలోఁ జూపవలసి యుండును. కాబట్టి యా ప్రకరణమునందు
బుద్ధనాయకులను గుఱించియే ప్రాయఃబడిన దని యెన్నుకొ
నుచున్నది.

ఇకఁ బుద్ధనాయకులచరిత్ర మును. రాత్రుగా రిదివఱకు
ప్రమాణోపన్యాసప్రయాసమును బుచ్చుకొని యుండిరి. ఇప్పుడు బాస
లకు వచ్చిరి. చూడఁడు “వెలమలలో నొకలెగవా రని చెప్పుంబడడి
బుద్ధులమలే బుద్ధనాయకుల మని చెప్పుకొనుచున్నారు. సత్తైవ్యదృష్టి
తోడను నిష్పక్షపాతబుద్ధితోడను విమర్శించి చూచినపక్షమునఁ బుద్ధ
నాయకులు “వెలము వెలమలలోనుండి యేర్పడినవారుగాఁ గను
పట్టెను.” అని వ్రాయుచున్నారు. ఇందుఁ బ్రమాణములప్రస్తావ
నకుత్తరముగా “సత్తైవ్యదృష్టితోడను నిష్పక్షపాతబుద్ధితోడను.”
అని వ్రాయుచున్నారు.

ఒకచోఁ దరువారఁ బ్రమాణములను జూపఁగల రన్నతో
మొదటివిషయము విమర్శించవలసి యున్నది. దీనిం గూర్చి వా రేయే
ప్రమాణములను జూపఁగలరో అయ్యది పైఁ బేర్కొనబడిన శ్రీవాణ్

భీమఖండవారులకును శిలాశాసనములకును బ్రబలములై యుండి ననె వారియిష్టసిద్ధి కాగలదు. వాని సమబలములై యుండెనేని అత్రుడు పరస్పరవిరోధముకఁ బ్రమేయసిద్ధి కానేరదు. దుష్టులములై యుండెనేని అవి ప్రదర్శించుట నిరర్థక మని వ్రాయఁ బనిలేదు. వాస్తవశీల వారగవలచెడుప్రమాణములు నే నుదాహరించిన ప్రమాణములకన్నఁ బ్రబలములు కాని సమబలములుకాని యై యుండ వని వానిశ్చయము. ఎందుకనిన. శ్రుతిస్మృతివిరోధపురాణములలో శ్రుతి శ్రుతియు స్మృతికి స్మృతియు ఇతిహాసయున శితిహాసంబును పురాణ మునకుఁ బురాణంబును సమబలంబులుగా నుండును గాని శ్రుతికి స్మృతియు స్మృతికిఁ బురాణంబును మొదలుగా నమగలంబులుగావు. ఇందుది “శ్రుతిస్మృతివిరోధేషు శ్రుతి రేవ బలీయసి” ఇత్యాది ప్రమాణంబునలనఁ జెలియఁ దగును. అట్లు ప్రసిద్ధముహాకవినిబద్ధ గ్రంథముల కట్టిగ్రంథములును శాసనములకు శాసనములను సమబలములు కాఁజాలవు. కాని యనానుభేయపురుషప్రణీతములును బుక్కిటి పురాణములును నైషీయములును పద్మపౌలకల్పితములును సమబలములు కాఁజాలవు. కాబట్టి వారగవలచెడుప్రమాణము లెన్నియో యెంతమాత్రము విశ్వసనీయములో విచారించిన నది తటవజఁ గలదు. వారు వ్రాసినప్రథమప్రమాణ మిట్లున్నది —

“మొగోటివారి వంశచరిత్రమానందు వీరు నాల్గవర్ణములో నత్యంతమ మైన పద్మనాయకగులమువారు. ఇందుఁ బద్మనాయకుం దనఁగాఁ బద్మచాంధవుం దగునూర్చుడు. అని వ్రాయఁబడియుండియు, ఏకారణముచేతనో—లేదా పద్మనాయకుం దనఁగా పద్మకవియును రావ... ఇట్లు కాగా వారు పద్మపతివలనఁ బహుకాలము చాత్యురిత సంస్కారకూన్ములై యొక తెగవారుగా నేర్పడి క్రూరప్రాయులై యున్నందున నేకులమువారనియుఁ తెల్పటకు ఏలులేక పద్మనాయక

కులమువా రని వ్యవహరింపఁబడుచు వచ్చిరి... పద్మనాయకకులము
యొక్క యుడంతి మొలుంగఁగఁగో నాల్గవవర్ణములో నత్యుత్తముమైన
దని వ్రాయఁటయు వింతగ నున్నది. చతుర్థవర్ణములోఁ జేరిన తక్కిన
కాళిలవారికంటె నెక్కువైనదో ప్రమాణములు చూపింపకపోవుట
వలన నందెద్దియో విశేష ముండెనని బోధపడక పోదు. కావునం
శీరుచరిత్రమునందు— ఏకులమువా రనియుఁ జెప్పఁటకు ఏలులేక పద్మ
నాయకకులమువా రని వ్యవహరింపఁ బడుచువచ్చి రని శేటతెల్లము
సేయుచుండ నేమిగ వ్యాఖ్యాన మేల ?" అనువక్షకుఁ గలగ్రంథము.

ఇకంతయుఁ బ్రమాణభ్రాంతిలో వ్రాసినవ్రాతయు కానిప్రమా
ణము గాదు. ఇందు “ ఏకులమువా రనియుఁ జెప్పఁటకు ఏలులేక పద్మ
నాయకకులమువా రని వ్యవహరింపఁ బడుచువచ్చిరి ” అనుపది ఏరిక
ముఖ్యప్రమాణముగఁ జోదినది. కాబట్టి యే క్రిందగీర్చిపి చూపినారు.
దీని పూర్వోత్తరసందర్భముఁ బరిశీలించి యుండినచో నిట్లు వ్రాయును.
దీనికిఁ బూర్వసందర్భమున “ అతఁడు (మహాపద్మవతి) మాత్యవంధ్ర
వంశజులగురాజులను... కారాగృహమున నుంచె ... ఇట్లు కాగా
వారు పద్మపతివలన బహుకాలము బాధ్యుచిరసంస్కారహీనులై
యొకతెగవారుగా నేర్పడి శూద్రప్రాయులై యున్నందున ” అని
మొగోటివారి వంశచరిత్రలోను,

“ కారాగృహే వర్తమానా స్సోచార పరివర్జితాః

క్షత్రివేషవిహీనాశ్చ శస్త్రాస్త్రపరివర్జితాః

స్నానసంభ్యాదిహీనాశ్చ హోమకర్తృవివర్జితాః

వేదోక్తాచారహీనాశ్చ శూద్రాచారైకతర్కరాః

శూద్రావీతోదకం సమ్యగ్గృహ్యమాణాశ్చ భూమిపాః

మత్స్యసాంసాదనా శ్చైవ శూద్రా ఇవ శిఖావృతాః

... సందస్యతే నమిస్తూరం కృత్వాముక్తాశ్చ తేనై

నిజానరాళ్ళ తేనె వసంతనైవదురాత్మభా
...వింధ్యస్యదక్షిణభాగే సముద్రప్రాంతమండితా
కలింగాంధ్రవిదర్భాంగదేశా వాగర్థభూమిపాః
తదాదిభూమిపారాళ్ళ సూర్యపోమసముద్భవాః
పూర్వోక్తేన ప్రకారేణ భవిష్యంతి స సంశయః ॥

అని మార్కండేయ పురాణవచనములు రావువంశీయచరిత్రలోను
ప్రాయఃబడియున్నవి.

వీనింబట్టి పద్మవతివలనఁబరాభూతులై స్వకర్తవర్తిభవ్యులై యివ్వ
టి వందర్భమునుబట్టి కర్షణాయకకులము వారని వ్యవహారించఁబడుచు
వచ్చినవారుసూర్యచంద్రవంశీకలగు శుక్తియులని యెట్టివారినినిబోధ
పడకపోదు. అట్లుండినవారెవరోవారు సూర్యచంద్రవంశీపురాణలై సం
కునవారే యీపద్మనాయకులని చెప్పినపుడు వీరిజాతి కేమియవకర్షణ
గలదు? శుక్తియుత్వరూపవస్తుస్థితికి భంగము లేదుకదా! ఇంతమాత్ర
మున రావుగారు పద్మనాయకకులమున కెద్దియో యవకర్షణ ఘట్టిల్లుక
ల్లెంచి యీవాక్యమును చెచ్చి శ్రీంధ గీరగీసి చూపుట పూర్వోక్తక
సందర్భార్థపరిచ్ఛానము లేక యని స్పష్టము గాక మానదు.

ఇంకొకవింత. రావువంశీయచరిత్రమునందు « ఏకులమువారని
యం శైవులకు వీలులేక...వచ్చి రని తేట తెల్లము నేయుచుండ
నేనుగ వ్యాఖ్యాన చేయి » అనివ్రాసినారు. ఈవాక్యమాగ్రంథములో
నే లేదు. ఇట్టివాని నాగ్రంథముగా నెట్లు వ్రాసిరో తోచక
యున్నది. వెలుగోటివారివంశచరిత్రమునందు అని ప్రాయఃబూని పోత
పాటున నిట్లు వ్రాసిరో ముద్రణప్రమాదమో తెలియరాదు.

ఇంతకన్న నింకొకవింత. రావువంశీయచరిత్రమున మార్కం
డేయపురాణములుగా ప్రాయఃబడినపద్మవతికి సంబంధించిన వైశ్ణవ
ముల నన్నింటిని వ్రాసి రయవార ఁదీనినంతయుఁ బదివివరింపబడు శ్రావ్య

వేషధారులగు క్షత్రియులు కొందఱు క్షుణ్ణుగా గ్రహింపఁ గలరు. అట్టివా రాంధ్రాదేశములలోనే స్థిరపడిన యింకొకటం బట్టి వారీపద్ద నాయకులనునామమున నుండివకాభివారుగా ననుమానింపఁ బడుదురు. అట్లుకా రనువా క్షత్రివారు మఱియొక రున్నారని చెప్పఁగల లేమా యోచించి చెప్పఁగోరెదము" అని గునుబాడ శ్రీరామమూర్తి గారు వ్రాసియున్నారు. దానింజూచి రావుగారు "రావువంశీయ చోళకారులకుఁ గూడ సంశయముతోచి స్పష్టముగఁ చెప్పఁబాలక..." అనుమానింపఁబడుదురు. అని వ్రాసినా" రని క్రింద గీర్గీసి చూపిచారు.

ఈవారత తపదమునకుఁగలపూర్వోత్తరసంధర్భము లెవ్వయో దాని నిట గ్రంథకర్త యేయభిప్రాయమున వ్రాసియున్నాడో యెట్లు సమన్వయించునో అనునవి విచారింపక వ్రాసివట్లు లెల్లం బగుచున్నది. వారు వ్రాసినపూర్వోత్తరసంధర్భములను బట్టి చూడఁగా, అట్టిశూద్ర వేషధారులైన క్షత్రియు లాంధ్రాదిదేశములలోనే స్థిరపడిన యింకొకటం బలను అట్టివా రీపద్ద నాయకులు గాక మఱియొకరు లేకపోవుటవల నను ఈపద్ద నాయక నామముగలవారే వైపురాణములోఁ జెప్పఁబడిన శూద్ర వేషధారు లగుక్షత్రియు లని యనుమానింపఁ బడుదురు. 'అనఁ గా, అనుమానప్రమాణముచే ఏరుగానే స్థిరపడుచున్నారు అనువర్థ మగుచున్నది. కాఁబట్టి యిట ననుమానమనునది "ప్రత్యక్షానుమా నోపమానకర్తాప్రమాణమ్" అనునూత్తోక్తము లగునాలుగు ప్రమా ణములలో నొక్కటి. ప్రమాణ మనఁగా బ్రమాణరణము. ప్రమ యి మఁగా యథార్థజ్ఞానము. శ్రీరామమూర్తివంతులుగారు శాస్త్రసాధారణము నెఱింగియే యిట ననుమానింపఁబడుదురు అని వ్రాసివారు. దీని కిట్టి యర్థముండఁగా ఏ. రావుగారు "రావువంశీయచోళకారులకుఁ గూడ సంధియమతోచి స్పష్టము గఁ చెప్పఁబాలక" అని వ్రాయుట చూడ నీయర్థము తోధపడక వ్రాసివట్లు లెల్లము గాకపోదు. ఆగ్రంథకర్త

సంశయార్థము యిదిమదియు యుండినచో. " అట్లు కావనవారు బట్టి వారు మణియొక రున్న రని చెప్పగలరేమో యోచించి చెప్పని గోరవము " అని యుక్తరవాక్యమును వ్రాయును. ఇట్లు ప్రాసన శ్రీరామమూర్తిగారికి అట్టివా రీవద్దనాయకులే కాని యవ్వలుగా రని నిశ్చయ మున్నట్లు తెలుపకుచున్నది. కాని వారో మణియొకరో అని వారికి సంశయ మున్న క్లెంతమాత్ర మేర్పడదు. కాబట్టి ఇంత మాత్రము పూర్వోక్తరసందర్భములను గనిపెట్టి గ్రంథకర్తయభిప్రాయ మిటు బుంకువని నిర్ధారించక "రావు... పరిశేయము తోచి స్పష్టముగఁ జెప్పఁజాలక " అని వ్రాయుట యెంతో విచిత్రమున్నది.

ఇదిగాక సంశయమునకు నిశ్చయమునకు నెంతో భేదము గలదు. సంశయమునవది విరుద్ధకోటివ్వయొనిగాటాక్షాపము. పోయినా పురుషుఁడా అనుచోటఁ బరిస్పరివిరుద్ధంబు లగు (ఒకటి యుండిన చోట మణియొక్కటి యుండనట్టి) పోయెత్వము పురుషత్వము చేరి యుండుటను బట్టి యది సంశయంబునాఁ బరఁగు. ఇట్లగుఁచుచుశ్రీరా మమూర్తిగారివాక్యములు వారికి సంశయ మున్నట్లు తెలుపునా? నిశ్చయ మున్నట్లు తెలుపునా? అని విచారించినచో నెట్లెర్పడఁ గలదో కొంచెము చూచి యావల రావుగారివ్రాత యోగుతాగుల నిర్ధారితము. శ్రీరామమూర్తిగారివాక్యము లిటుబున్నది. " అట్టివా రాంధ్రాదిదేశములలోనే స్థిరపడి యుండినట్లు చెప్పినందున నా రీవద్ద వాయవనామమున నున్నవారు గా ననుమానింపఁబడుదురు " అని.

ఇందుఁ బద్దనాయకులు గా ననుమానింపఁ బడుదు రని యేక కోటియే యున్నది కాని పద్దనాయకులూ మణియొకరా యని కోటివ్వయును లేదు. దీనిపేతువాక్యము చూచిన నేకోటిసార్థక ముగనే యున్నది. ఆయ్యది ఆంధ్రాదిదేశములో వసించి శూద్రదేశము వలించి పద్దనాయకముతో వ్యవహరింపఁ బడుట యనునది. ఇది

రెండు హేతువులు గా నందినను విరుద్ధకోటిపాఠకములు గావు. దీని యనంతరము = అట్లు కా దన్నవా రట్టివారు మఱియొకరైన గల రేమో యోచించి దివ్య గోరెడము" అని వ్రాయుబడినవాక్యము చూచినను నిశ్చయమునే స్థిరపఱచుచున్నది. సంశయ మున్నవారు = ఇట్టివారు మఱియొక రుండిన నుండవచ్చు" నని కదా వ్రాయుదురు. వీని పన్నింటిని బట్టి చూడఁగా రావుసంశయాలచరిత్రగ్రంథకర్తలు పైవాక్యము తమనిశ్చయము దెలుపుటకై వ్రాసినవారే కాని సంశయమును దెలుపుటకుఁ గా దని ప్రాజ్ఞు లెఱుంగఁగలరు.

ఇట్లుండఁగా మనరావుగారు "రావుసంశయచరిత్రకారునికిఁ గూడ సందియము గోచి స్పష్టముగఁ జెప్పఁజాలక యనుమానింపఁబడుదురు అని వ్రాసినాఁ రని క్రింద గీత గీసి వ్రాయుట స్వాభావప్రకటనమునకే గాని వేఱు గాఁ దోఁపదు. ఇట్టియపార్థములను అనిదర్శములను బోవు చేసికొని వెలుగోటివారివంతెచరిత్రము రావుసంశయచరిత్రములలోని కొన్నివాక్యములు స్వాభీష్టము నీడేర్చునన్న సంపూర్ణవిశ్వాసముతో "సత్యైకదృష్టితోడను విచ్చుట పాఠబుద్ధితోడను... గనుపట్టుదు" అని నిశ్చయముగాఁ బ్రకటించుట వీరిపాండిత్యప్రతిభలను ధైర్యసాహసము లను గ్రంథరచనోచితక్షతను వేనోళ్ళ జాటుచున్నదని వేఱుగ వ్రాయ నక్కఱలేదు. ఇందువలన "పద్మనాయకు లొకప్పుడు" అని యొకలు 276 వీటిలో "లేకమాత్రము సంశయము లేదు" అనువఱకుఁ గలరావు గారిద్విలియ ప్రమాణగ్రంథము దత్తకలాంఛలి యైనది.

ఈమూఁడుపేజీలనుధ్యను వినిసించు దగినవిషయములు కొన్ని గలవు. అయ్యది "పద్మనాయకుఁ దనఁగాఁ బద్మచాంధ్రుఁ దనమూ ద్యుడు అని వ్రాసియు, వేకారణముచేతనో, లేదా పద్మనాయకుఁ దనఁగాఁ బద్మతరినునురాఁ అని వ్రాసినా" రనియు "పద్మనాయకుఁ తనుఁ వాడెప్పుడో వీరికి బోధపడలే దని పైవాక్యములను బట్టి తెలి

యుచున్నది. అనియు, "వెలమకులమువారికందఱుకుఁ బద్మనాయకుఁడు మూలపురుషుఁ డని చెప్పటకుం గతియారాఁ మెయ్యదియుఁ గానంబడదు." అనియు, "పద్మనాయకులముయొక్క యుద్ధంఠ మెఱుంగకయే నాల్గవవర్ణములో నత్యుత్తమ మైనదని వ్రాయుటయు నింతగా నున్నది" అనియు, "చతుర్థవర్ణములోఁ జేసినట్కినశాఖలవారికంటె నెట్లధిక మైనదో ప్రమాణములుచూపింపకపోవుట వలన నం దెద్దియో విశేష ముండె నని బోధపడక పోదు" అనియు, "పద్మనాయకు లొక పురుషు యుత్తీయులుగా నుండిశూద్రు లైపోయి రని తెలుపుచు నందులకుఁ బ్రమాణముగా వనేకయుత్తీయులు శూద్రు లైపోయి రని పురాణములలోనికొన్ని వాక్యములనుబ్రకటించిరి. అయ్యవి... వసిష్ఠకొండీవ్య ధనంజయుకాశ్యపసోత్రజాతులైన రాచవారినిగూర్చి చెప్పఁబడినవాక్యములు గాని పద్మనాయకులనుగూర్చి చెప్పినవికావు" అనియు, "ఇట్టి పరిశూద్రులు యుత్తీయులై రనుటకుఁ గారణము వర్ణాశ్రమభర్తములోఁ జేసినకులముచేరఁ గాక యెత్తీయును చాచ్చి భూమిని జయించి పాలించుటయని చెప్పవచ్చును. అట్టివారు పదునెనిమిదిజాతులలోను గూడ నుండి రనుటకు లేకమాత్రము సంశయము లేదు" అనియు నేడు విశయములు గలవు.

ఇందు "వ్రాసియుండియు నేకారణముననో" అను మొదటి విషయము విమర్శింపఁ బడుచున్నది. ఇట్లు రావుగారు వ్రాయుట కేమి కారణమో తెలియదు. ఒకవేరఁ బ్రకారాంతరావలంబనమున నర్థభేదమున్నచోఁ బూర్వార్థము పొసంగదని కాఁబోలు వారే ప్రకారాంతరము నవలంబించినా రని వ్రాసినను వ్రాయవచ్చును. అట్లు లేదు. పక్షద్వయమునను బద్మనాయకులు తొలుత యుత్తీయు లనుచునట్టి తాత్పర్యమునకు భంగ మేమియు లేదు. అదాని భూమిపాలాశ్చి మూర్ఖపోతువమున్నేవాఁ అనికదా రత్నగోరగధమార్కండేయపురా

నివాళి మున్నది. భిన్నార్థములందుఁ జోర నమానార్థములందును పుష్కతిశేదాశ్రయము సంప్రదాయసిద్ధముగనున్నది. కావలసిన కాలముచేతనో యని వ్రాయుట కవకాశము లేదు. దీనిపైఁ బూర్వ సమాసమున సూర్యవంశీక్షత్రియులనియు నుత్తరసమాసమున సూర్య చంద్రవంశీక్షత్రియు లనియు సర్వభేదము కల దన్న యాక్షేపము లోఁచును. అట్లులైనను క్షత్రియులనుమా యుద్దేశ్యమునకు భంగము లేదు. ఇదిగాక ద్వితీయసమాసమున సూర్యచంద్రవంశీక్ష లని యర్థ మొనగ నుత్తరసమాసానుగుణముగ నందలి సూర్యవంశీక్షత్రియు లనుపదమును గ్రహించుటయు చేరియు నిరోధ ముండదు. వానార్థకవలములోఁ బ్రకరణానుగుణం బగునర్థమును గ్రహించుట కాశ్రయ ముతం బైయున్నది. కాఁబట్టి రావుగా రట్లు వ్రాయుట యుచితంబు గాదు.

ఇక పద్మనాయకుఁ డనునాతఁడెవ్వఁడో వీరికిఁ జోధపడలే దనునది విమర్శింపఁ బడును. తెలుగోటివారి వంశచరిత్రములో పద్మనాయకుఁ డనగాఁ బద్మబాంధవుఁ డగుమాయుడు. లేదా పద్మవతి యనురాజో అనువాక్యములు పద్మనాయకుడు మాయుఁడో పద్మవతి యనురాజో కాఁడగు నని తెలుపుచుండఁగా రావుగారిట్లు వ్రాయుట యనుచితంబు. ఒకవేళ నాపదమున కాయర్థములు కావని, నిశ్చయ మున్న యెడల నెటులు కావో తత్ప్రకారము నిరూపించి యిందువలన వీరికిఁ బద్మనాయకుఁ డనువాఁడెవ్వఁడో చోధపడలే దనివ్రాయుట సముచితంబుగా నుండె. అట్లు నిరూపించినవారు కారైరి. ఒకవేళ కిరికి వేళలో కుద్దుఁ డనగాఁ బ్రహ్మనాయనియన్నయును బాదన్న. అతఁడు నాయకుఁడుగాఁ గలవారు పద్మనాయకు లని వ్రాయఁజొచ్చుచున్నారు. పద్మసూక్ష్మము వీరికిఁ జోధపడలేదని యాశయ ముందును కాఁజాలు. అయ్యది యనిరాదాసిద్ధ మని తరువాత నిరూపింపఁగలము.

ఇంక * వెలమకులమువారి కందఱును బద్ధ నాయకులు మూల
చురువుఁ దీని చెప్పటకుం గలయాధార మెయ్యదియో గానంబడిన
దనునది విమర్శింకఁబడును. స్థూలదృష్టి కేయాక్షేపముతోఁదినను నది
స్థిరించి చూచిన దీని కవకాశము కానరాదు. ఎందుకనిన. సామాన్య
వాచకశబ్దములకుఁ బ్రకరణాదులను బట్టి కొన్నిచోటుల విశేషవర్ణన
సానము చూపబడుచున్నది. ఉద్యానప్రదేశమున నుండి వృక్షము
లన్నియుఁ గడు శోభిల్లుచున్న వని ప్రయోగించినపుడు వప్రదేశము
ననుసరించి యీవనమున నున్నవృక్షము లన్నియు నని సామాన్య
వాచక మగువృక్షశబ్దమునకు వన్నిశబ్దమునకును విశేషవర్ణనసాన
మనుభవసిద్ధమై యున్నది. అట్లు వెలుగోటివారిచరిత్ర మనుప్రకరణ
మును బట్టి వెలమలందఱునుచోటి సామాన్యవాచకమగువెలమనదము
అందఱు అనుసర్వనానుపదము పద్దనాయక వెలమలందఱు అని
విశేషవర్ణనసాయి యగుచున్నది. ఇదిగాక * కులమువా రందఱు
పద్దనాయకకులమువా రని వ్యవహరింపఁ బడుచున్నారు " అను
నుక్షరవాక్య సందర్భమును బట్టి యెవరు పద్దనాయకకులమువా రని
వ్యవహరింపఁ బడుచున్నారో ఆకులమువా రందఱు ఆవెలమవా రంద
ఱు అనియర్థము సిద్ధ మగుచున్నది. ఇయ్యది ఛాగపతున్యాయసిద్ధ
మగువిషయము. ఇందువలనఁ జైరోషము ప్రసక్తింపదు.

ఇంక * పద్దనాయకులయొక్క యుద్ధంలే మెటుంగకయే నా
ల్లవవర్ణములో సమృత్తమై వైవదని వ్రాయుట నింతగా నున్నది.
చతుర్థవర్ణములో... తోడవడక పోదు." అనునవి విమర్శింపఁ బడును.

ఏనింగూర్చి మొదల వది తెలియఁ దగియున్నది. ఇప్పుడు చాళు
గాకు పద్దనాయకులు చతుర్థవర్ణమువా రనుటను గూర్చియు ఆవర్ణము
లో ఏ రత్నవర్ణము లగుటను గూర్చియు నివ్రతమున్న జైస్థుతోడె.

మొదటిపక్షమునకు వెనుక నుదాహరింపఁబడినగ్రంథములు కానవచ్చును. మొదలగునవి యే చాలినంతసమాధానము లగుచున్నవి. రెండవ దానికీ లంటవారిని వర్ణింపఁబూని తద్విరుద్ధకోటిలో నున్న పద్మనాయకుల వాదయందుఁ జెప్పినశ్రీనాథమహాకవి యే సమాధానము చెప్పఁగలడు. శూద్రులలో నుత్తములు గా గణింపఁ బడుచున్న కన్దు కావుముదలగులెగలవారలలో వగ్రగణ్యులు గఁ బద్మనాయక వలమలను చెప్పినందున వారలయం దెద్దియో విశేష ముంచునని బోధపడకపోదు కదా! అయ్యది శక్తి-సకాళలవారికన్న సత్యుత్తమత్యమే కాదని యున్నది. మఱియుఁ జతుర్థవర్ణములో వీరత్యుత్తములనుట కింకొకనిదర్శన మున్నది. వీరలయందుఁ బద్మ జశబ్దము ప్రయోగింపఁ బడుచున్నది. అయ్యది వీరు భగవత్పాదపద్మమునజన్మించుటం జేసికలిగినది. శూద్రులందఱును హరిపాదపద్మజ లయి యుండినను వారలయం దాశబ్దము ప్రయోగింపఁబడక వీరియందే ప్రయోగింపఁబడుటవలన వీరలయం దెద్దియో విశేష ముంచునని బోధపడకపోదు. అదియే వీరు త్తములనుటకు సందర్భము.

ఈవిషయములో రావుగారు 278 వ పేజీలోఁ గ్రిందివిధముగ వాక్షేపించినారు. “విష్ణువుమొక్క- పాదపద్మమునందు జన్మించుటచేతనే పీఠిక బద్మజ అనిపేరు గలిగిన దనియు నంధులవలననే పద్మనాయకు లనునామము నహించి రనియుఁ జెప్పట నయుక్తికముగాఁ గనుపట్టదు. ఎందుకనిన. విష్ణుపాదోద్భవసంభవులమని కన్దు బారు వంటరెట్లు మొదలగులెగలవా రెల్లరును జెప్పకొనుచున్నవా రయినను వారలకుఁ బద్మనాయకులనుపేరు గ్రంథములను విధంబడదు. ” అని. ఇది శబ్దశాస్త్రీప్రధానమును దెలియక ప్రాసనప్రాతగా నున్నది. శబ్దశాస్త్రీ, యోగము, రూఢి, యోగరూఢి అని ముత్తైఱంగులై తన్ములమున శబ్దములు యోగికములు రూఢములు యోగరూఢములు అని శ్రే

భాటిన్నములై యుండును. అందుకొగిములు పాతకాచికబ్రహ్మలూ
రూఢములు దీర్ఘదశబ్రములు. యోగరూఢములు పంకజాచికబ్రహ్మలూ
యోగమనఁగా నవయువక క్తి రూఢియనఁగా నముదాయక క్తి, కాబట్టి
యారెంటిలోఁగూడినపంకజాచికబ్రములు తమభయార్థములను లేవ్వును.
అనఁగాఁ బంకజశబ్రమునకుఁ బంకజనిక ర్తృత్వము పద్మత్వము లేందును
బ్రహ్మత్వనిమిత్తము లగుచున్నవి. అందువలనఁ బంకజనిక ర్తృత్వపద్మ
ము అనునర్థము వచ్చుచున్నది. దీనింబట్టి మత్స్యమండూకాదులు
జలజములు పంకజములు నై నను వానియందుఁ బద్మత్వము లేనింకేసి
జలజపంకజశబ్రము లందుఁ బ్రయోగింపఁ బడతమభయముగల పద్మ
మానందే ప్రయోగింపఁ బడుచున్నవి. అట్లు పద్మజపదము యోగ
రూఢము. ఇందు యోగార్థము హరిహరపద్మజనిక ర్తృత్వము రూఢి
ర్థము పద్మనాయకత్వము, ఏతదుభయము పద్మనాయకులయందే
యున్నది కాబట్టి పద్మజశబ్రము హరిలయందే ప్రయోగింపఁబడుచు
న్నది. ఇదియు మండూకాదులకన్నఁ బద్మనినందుఁ బోలె నితరుల
కన్నఁ బద్మజలందుఁ బ్రాశస్త్యమును బట్టి రూఢంబై యుండఁగలదు
కానఁ బై యాక్షేపమున కవకాశము లేదు.

ఇదంతయు ఏకభద్రరావుగా రెడింగియున్నచో «పద్మనాయ
కులయుదంత మెఱుంగకయే నాల్గవర్ణములో నత్యుత్తమమైనక
అని మొదలుగాఁ దమయెఱుంగునని బరులయొ దారోపింపరు.

ఇక నైదవవిషయము విమర్శింపఁబడును. అది యిటులాన్నది.
«పద్మనాయకు లొకప్పుడు క్షత్రియులుగా నుండి కూద్రులై పోయి
రహటకుఁ బ్రమాణముగ ననేకక్షత్రియులు కూద్రులై పోయి రని
పురాణములలో నుండి కొన్ని వాక్యములను బ్రకటించి యుండిరి
అయ్యది ఏరిని గుఱించి వ్రాయఁబడినది కావు.

* నిష్కళంబిన్యధనంజయనాం

గోత్రోద్భవా కాశ్యపగోతరాణాః

శూద్రా ఇహత్యంతగృహీతవేమాః .

యాహ భవన్యంతి కలా యగేహి ."

అని నిష్కళంబిన్యధనంజయకాశ్యపగోత్రులగు రాచవారిని గూర్చి చెప్పబడిన వాక్యములు గాని ఇద్దనాయకులను గూర్చి చెప్పబడినవి కావున అవి.

ఇది నిరూపించును. పై శ్లోకము దీని కాధారమున నది సందర్భ పశ్యమునఁ బద్ధపతిపరాభూతు లైనయొగోత్రములరాజులు కలిలో శూద్రప్రాయులగుదురనియే బోధించుచున్నది. ఇద్దనాయకులట్టివాడు కారనిగాని రాచవారే యట్టివారనిగాని బోధింపదు. ఇట్లుగునపుడు వీ రీవిషయములనుగూర్చి ప్రమాణము వ్రాయకపోవుటనలన నిందెద్దియో విశేష ముండని బోధపడఁపోదు. అని స్వోక్తి కవకాశము గలుగఁ గలదు. కాబట్టి యొక్కోకము ఇద్దనాయకులను గూర్చి చెప్పబడి నది కాదనుటకును రాచవారిని గూర్చి చెప్పబడిన దనుటకును రావు గారు ప్రమాణప్రదర్శనము చేయుట యావశ్యకంబు.

ఇదిగాక నిందు "అనశ్శక్తి"యులు శూద్రులై పోయి రని పురాణములలో నుండి కొన్ని వాక్యములను బ్రకటిందిరి. అను నుపక్ర మవాక్యమును "అయ్యవి...రాచవారిని గూర్చి చెప్పబడిన వాక్యము లు" అను నుపసంహారవాక్యమునుసాదఁగా శ్కత్తియులు కలిలో కా త్యంతరములలోఁ జేరిరిని చెప్పెడు పురాణవచనము లన్నియు రాచవారినిగూర్చియే క్రవర్తించినట్లు రావుగారివమన్వయము కానవచ్చుచు న్నది. ఇట్లుగూడఁ బ్రాచీనాదిరగ్గములలో శ్కత్తియులు చేరిననుకాగ గాదివచనములు విరోధింపఁగలవు.

ఒకవేళ రాచవారిలోను దిడితరులలోను ప్రవేశించి రక్షణ నొందుదులు పక్షనాయకులు గూడఁ గావచ్చును గదా! అప్పుడు రావుగారికి పద్మపతిజ్ఞాపానియు, స్వానిష్టప్రాప్తియు ఘటిల్లును.

ఇదిగాక యావచ్చము లన్నియు వసిష్టాదిగోత్ర చతుష్టయము గలరాచవారిని గూర్చిననే యున్నచో తత్త్రియు లండలు నీనాలుగు గోత్రములవారే యై యుండి రని యేర్పడఁగలదు. అతత్త్రియులు కలిలో రాచవారగునపుడు పూర్వగోత్రములతోడనే యై యుండవలె గదా! కానిచోఁ బూర్వగోత్రవిద్యక్షమునకు నూతనగోత్ర స్వీకార మునకుఁ బ్రమాణము చూపవలసి వచ్చును. మఱియు నాతత్త్రియు లే యీరాచవా రని ప్రత్యభిజ్ఞ చేయుటకు గోత్రములు గాక యితర ములు హేతువులు గావలసివచ్చును. కాబట్టి పూర్వగోత్రముల లోడనే రాచవారై కవనలయు. అట్లగునపుడు నూర్యచంద్రవంశజ లైనతత్త్రియు లండలు నీనాలుగోత్రములు గలవారే యని యేర్పడఁ గలదు.

“ఇత్సూకూనా మయం వంశ స్సమిత్రాయో భవిష్యతి
సోమవంశం కలా నప్తం కృతాదా స్థాపయిష్యతి
వందాంతం తత్త్రియకులం వేదవైదిక సంయతమ్”

ఇత్యాదివచనములు కలిలో నూర్యసోమవంశజ లండలు తత్త్రియులు జాత్యంతరు లగుదు రని చెప్పుచున్నవి గదా! ఇట్లగునపు డితరగోత్ర తత్త్రియులొధకవచోవిరోధము గూడ వచ్చును.

ఇదిగాక యందువలనరాచవారెల్లరు నీనాలుగుగోత్రములవారే యని యేర్పడఁగలదు. ఇట్లయిననే కదా నైనానాలుగుగోత్రముల తత్త్రి యులే యీరాచవా రనుప్రత్యభిజ్ఞ నిలుచును. పూర్వము తత్త్రి యులగోత్రములువేలు, ఇప్పుడురాచవారిగోత్రములు వేలు అయినవి.

సీతత్వర్థిగ్ధకు తేవాకు పెద్దియిలేకపోవును. కాన రాచవారు వాలుగు గోత్రములవారే యని యొప్పు కప్పదు. అట్లుగునపుడు ప్రత్యక్షవిరోధము ఘటిల్లును. రాజవా రీవాలుగుగోత్రములవారు కాక యితరగోత్రములవారు రగపడుచున్నారు కదా!

ఇదిగాక యీవచనమున = శూద్రా ఇవార్యంతగృహీతవేషాః అని చెప్పినందునఁ జైవాలుగు గోత్రములకు త్రియము కలిలో మిక్కిలి శూద్రవేషమును ధరించి యుండఁగల రని తెలుచు న్నది. వారివారియనుష్ఠానక్రమ మెటులున్నను బూర్వకాలమున నేమి యిప్పటికాలమున నేమి ద్వితీయములకు యజ్ఞోపవీతము ముఖ్యమైన గుర్తు గానున్నది. కుమలయానందమున = చిత్తవేషధర్మవిప్రకులప్రసూతే ర్యజ్ఞోపవీతనివాసం హి నఖిల్వపేక్ష్యమ్ " అనునది గూడ ద్వితీయములకు యజ్ఞోపవీతము గొప్పగుర్తు తెలుపుచున్నది కాని వేటుకాదు. సాధారణముగ లోకమునఁ బగలువేషకాదు కూడ ద్వితీయవేషమును దాల్చునపుడు యజ్ఞోపవీతమును ధరించి వచ్చును. కాబట్టి శూద్రవేషధారణమునకు యజ్ఞోపవీత ముండఁగూడదు. రాచవారు యజ్ఞోపవీతములను ధరించి వైదికమంత్రములతోఁ గర్తవ్యములు జరుపుకొనుచు నివృత్తి కై త్రియము లని ప్రసిద్ధిఁ గని యున్నారు. అట్టి వారు = శూద్రా ఇవార్యంతగృహీతవేషాః " అనునవచనము నకు లక్ష్యము లేటులు కాగలరు? కాన నీయూహ నిలువఁ జాలదు.

ఇదిగాక రాచవారు పద్మపతికి సంబంధించినక్షత్రియము లని చెప్పినచో మణియొకయనధము ఘటిల్లుచున్నది. చూడుడు. వీరివదనప్రకరణమున 284 - 285 వ పేజీలలో = బ్రహ్మనాయనియన్న ప్రాసన్న యని వల్నాటివీర చరితమున వ్యవహరింపఁ బడినది. గూడన్న యనునది పద్మన్న యనుపేరికి వాడుకగా వ్యవహరింపఁ

బడినవానిము, కాబట్టి బ్రహ్మనాయని యన్నయగు పద్మకు నాయకులముగా గల కులముని చెప్పవచ్చును. కాని మార్కుః దిగుపడ్డుడు నాయకుఁ డని చెప్పినచోఁ బాపఁగ నేరడు. ఆ పద్మఁడు పద్మశాలి కులమునకు సంబంధించినవాఁడుగఁ గన్పట్టుచున్నాఁడు."

అని వ్రాసినారు. అయ్యది దీనికి విరోధించును. ఒకచోటఁ బద్మ పతి కాదనానికి సంబంధించినాఁ డనియు నొకచోటఁ బద్మనాలెటకు సంబంధించినాఁ డనియు చెప్పినచో విరోధము తప్పదుకదా! మఱి యుత్పాదనకుఁ బద్మన్న యనుపేరుండ ననుట నిరాధారము. పల్నాటిచరితములోఁ గాని మఱి యెచ్చోటఁ గాని కాదన్న కానామమున్నట్లు చూడకయే « వాడుకగా వ్యవహరింపఁబడుచున్న నామము » అని వ్రాయుట వింతగా నున్నది. ప్రమాణము లేనట్టి వీరియూహ నిలువ దని వ్రాయుఁ బనిలేదు. ఇదిగాక బ్రహ్మనాయఁడు వైచరితములో విష్ణ్వంశసంభూతుం డని వ్రాయఁబడి రోకోత్తరకృత్యము లొనర్చి యిప్పటికిని బూజింపఁబడుచున్నవాఁడు. అట్టి ప్రసిద్ధపురుషుఁ డొకవేళ కులపతి యై యుండు నని చెప్పినం జెప్పవచ్చును గాని యేప్రసిద్ధి లేక యగస్త్యభ్రాత యనునట్లు బ్రహ్మనాయనియన్న యని వనే తెలియఁదగినకాదన్న కులపతి యని యెల్లచెప్పవచ్చును? కాన నీకల్పనము నిస్సారము.

ఇదిగాక వీరు 278 వేతలో «శ్రీనాథకవి తనభీమఖండములో వెలమలు గమ్మలు ఒంటరులు మొదలగువారల నెల్లరకు పద్మనాయకు లని చెప్పినట్లుగా నాకడ నున్నముద్రితప్రతిలో నున్నది. » అని వ్రాసినారు. వీరిమతములోఁ బద్మఁడు పై కాదన్న యేకవా! అతఁడు కష్టవానికిఁ బంటవారికి పరిపర్లకు నాయకుఁడు (కులపతి) అని జెప్పవలసి వచ్చును. వారలు వేర్వేరుతెగలవా రగుట ప్రసిద్ధము. రెడ్డిలు తెలమలు ప్రబలమైన లని వారే వ్రాసియున్నారు. ఇట్టివి

పాదన్న పైతృగలవారి కిట్లు నాయకుఁ డెట్లగునో తోచక యున్నది.

ఇంతేగాక రావువంశీయచరితము46 పేజీలో శ్రీరామమూర్తిగాదు ■ రద్దవంశమునకు (అప్పారావుగారి వంశమునకు) మూలపురుషుడగు బసవన్నయనునతఁడు కాకతిప్రతాపరుద్రునకు నైదాటువంకలసంవత్సరములు పూర్వం డగు కర్ణికాలచోడునివలన ననేకబహుమానము లందినవాఁడు. అప్పటికి గూడ పద్మనాయకు లనుపేరిటనే యా వంశపువర్ణాశ్రయ వ్యవహారింపఁబడుచున్నట్లు విస్పష్ట మగుచున్నది. * అని వ్రాసినాడు. పైపాదన్న ప్రథమప్రతాపరుద్రుని కాలమున నున్నట్లు రావుగారిసిద్ధాంతము. ఇట్లగునపుడు పాదన్నకుఁ బూర్వ లైన పైపారికి మఱియొకపద్మన్న నాయకుఁడై యుండెనని చెప్పవలసి పచ్చును. కాబట్టి పూర్వం డగుపద్మపతిని బట్టియే వీరి కీసమాఖ్య వచ్చిన దనుట సమంజసము.

నిజ మిట్లుండఁగా దీని నపలపించి యే ప్రమాణమును జూచక * అపద్మఁడు పద్మసాలెవారికి సంబంధించినవాఁడుగాఁ గన్పట్టుచున్నాఁడు * అని వీరు చెప్పటకు స్వకీయ శ్రీమాక్తియే ప్రమాణముగా నున్నది. అనావు లను వీరివచనము ప్రమాణాంతరసహకారము లేక యంగీకరింపఁ బడదు. ఇంతియే కాక ప్రమాణములు చూపవందున నందెద్దియో విశేష ముండ ననుస్వవాక్యము స్ఫూర్తివహితాభము కాఁగలదు.

ఒకవేళఁ బద్మసాలెలు పద్మపదాంకితు లగుటం జేసి పద్మపతికి సంబంధించినవా రని యెంచి యుండురేమా? ఒకపద్మపదమును బట్టియే యట్లుహించినవారు పద్మజాలు పద్మనాయకులు పద్మనాయక కులమువారు అని మూఁడుపద్మపదములుగల పద్మచెలమిలు పద్మపతికి సంబంధించి యున్నవా రను నూహను నిరసించుట యనుచితంబుగదా! ఇంతే కాదు. పద్మజాలు పద్మపతిని బూర్తిగ బోధించెడుపద్మ

నాయకపదము గలవారై యున్నాడు. పద్మసాలి లట్లుబోధించి పద్మ పదము మాత్రము గలవారై యున్నాడు. కాబట్టి పద్మనాయకులు పద్మపరికి సంబంధించినవారు కా రనుటకును పద్మసాలి లట్టివా రనుటకును ఏలు లేదు.

ఇదిగాక పద్మసాలి వారు భావనామహర్షిసంకలివారైనట్లు మార్కండేయపురాణాంతర్గత మైనభావనామహర్షిమాహాత్మ్యమున సప్తమా ధ్యాయమునందు భావనామహర్షియొక్కయుఁ బంచపుటి యొక్కయు నుత్పత్తిప్రకారమును విష్ణుమూర్తి వారల కుపదేశించిన ప్రకారమును తెప్పి కొన్నిశ్లోకముల తరువాత

• ఇతి దత్వా తయోర్విష్ణు రనుజ్ఞాం కృపయా పునః
ఉవాచ పరమశ్రీతో లోకానుగ్రహకాంక్షయా
పర్వసాం మాసరక్షాం యత్నః కార్యః కథంచన
యవాభ్యాం వస్తునిర్మాణం క్రియతా మితి చా బ్రవీత్ .

అని చెప్పఁగా వారలు

• త్వన్నాళికమలోద్భూతః బ్రహ్మ లోకపితామహః
త్వదాక్షయా జగ త్సర్వం సృష్టవా స్స్వయ మేవ సః
తేషాం హి వస్తునిర్మాణే భవన నాస్తి కేళవ
తస్మి తంసూర్ వినా నైవ భవేజే తన్న సంశయః
భవత స్తంతుహరణ మావాం యాచామహే హరే
తత్ర ప్రసీద దేవేక తంతుసంధాయతో భవ
ఇ త్యుక్తః పరమశ్రీతో హరి రాలోక్య పైతదా
స్వవాభిషక్తనాశస్య తంసూర్ తాభ్యాం దదా తతః
...మిన్నాభిషక్తనాలోత్థ తంతుసంపూర్ణకోకకాః
తతస్తే పద్మకాలియాః పర్వలోకేషు విశ్రుతాః •

అని మొదలుగాఁ చెప్పఁబడినది. అట్టి మహర్షిసంకలివారై యుక్తోప

వీరేశ్వరులు ధరించుచునున్న పద్మకాలియలు శూద్రస్త్రీగర్భమున
క్షత్రియబిఱుముచే నుదయించి యాగ్రజాలివాఁడైన పద్మవతికి
సంబంధించినవా రని రావుగారు వ్రాయుట మిక్కిలి యనుచితము.

రావుగారిట్లు పద్మకాలులు పద్మవతికి సంబంధించినవా
రని వ్రాయుటయు «వసిష్ఠ కాండీవ్య ధనంజయనాం» అని
మార్కండేయపురాణమునం జెప్పినవచనము రాచవారిని గూర్చి
వ్రాయఁబడిన దని వ్రాయుటయు «ఇటీవలి శూద్రులు క్షత్రియు
లై రనుటకు ... సంశయము లేకమాత్రము లేదు» అని
వ్రాయుటయు; దాము పద్మనాయకులు పద్మవతికి సంబంధించిన
క్షత్రియులు కా రను సిద్ధాంతము స్థాపించువారు కాఁబట్టి «అట్టి
వారు మఱియొకరు గలరేమో యోచించి చెప్పం గోరెదము» అని
వ్రాసివశ్రీరామమూర్తిగారికి వట్టివారు వీరని నిర్ధారించి చూపుటకై
వదినప్రయాసపై యున్నది. ఎన్నియేని చేసి యట్టివారిని జూపుటారము
రమపై నుంచుకొన్న మహానుభావులు కదా!

ఇంక నేడవనిషయము విమర్శింపఁ బడును. అయ్యది యిటు
లున్నది. «ఇటీవలిశూద్రులు క్షత్రియు లై రనుటకు; గారణము
వర్ణాశ్రమధర్మములలో; కేరణకులముచేతఁ గాక తాత్త్విమును చాల్చి
భూమిని జయించి పాలించుట యని చెప్పవచ్చును. అట్టివారు పదు
నైదిదివిజాతులలోను గూడ నుండి రనుటకు లేకమాత్రము సంశయము
లేదు» అని.

శ్రీరామమూర్తిగారి యాశయమును గుర్తించక వీ రిటులు
వ్రాయుచున్నారు. వారు కేసలము తాత్త్విమును చాల్చి భూమిని
జయించి పరిపాలించుట క్షత్రియత్వానుమానక మని యెంచినవారు
కారు. మఱినున్న శూద్రవేషధారణము అంధావిదేళవాసము పద్మ
నాయకనానుషాసము అను వానితో; కేరణ తాత్త్విములు పద్మవతి

సంబంధి యుక్తియుక్త్యానుమానము లని యెంచినారు. చూడుము. "ఏని నన్నింటిని జదివినదిమ్మట పాకకులు శూద్రవేషధారులు యుక్తియులు కొందఱున్నారని తెలియఁగలదు. అట్టివా రీయాంధ్రాదిదేశములలోనే స్థిరపడిన స్థిరముటవలన వా రివద్ద నాయకనామమున నుండు వారు గానే యనుమానింపఁ బడుదురు " అని వ్రాసియున్నాడు. ఇందువలనఁ బైయర్థమే కదా తేటపడఁగలదు. కాబట్టియే " అట్టి వారు నుండియెవరైనఁ గలరేమో యోచించి చెప్పం గోరెదము " అని వ్రాసినారు. పదునెనిమిదిబాతులలోఁ బైనాలుగుగుర్తులు గలవా రున్నారా యని చూడఁగాఁ గొందఱకు శూద్రవేషధారణము కొందఱకుఁ బద్మపతినామనహనము లేదని తాత్పర్యము. కావున రావుగారు శ్రీరామమూర్తిగారి యాశయము నెఱింగినవారు కారనియుఁ బద్మపతికి సంబంధించిన యుక్తియులు పైగుర్తులు గలపద్మపతి కాని యితరులు కారనియుఁ జేటపడఁగలదు. ఇట్ల మూఁడంశముల విచారింపవలసి యున్నది. " ఇటీవలి శూద్రులు " అని వ్రాసినారు. అసఁగాఁ బూర్వము శూద్రులుగాక యిటీవల శూద్రులైనవారు అని యర్థ మగును. ఇందువలనఁ బైగ్రంథములందుఁ బద్మనాయకులు తొలుత యుక్తియులుగా నుండి తరువాత శూద్రులై రని వ్రాసిన వారిని దూఱుట యనుచితం బని తేట పడఁగలదు. పద్మజాలుతెనుక యుక్తియులై యుండి యిటీవల శూద్రు లని చెప్పఁ బడుచున్నారని యేకదా పైపారియర్థిప్రాయము. తామును చారట్టివా రయినట్లొప్పు దూఱుట కవకాశ ముండదు కదా! " శూద్రులు యుక్తియులై కనుటకు " అని వ్రాసినారు. ఇందువలనఁ దొలుత శూద్రులుగా నుండి తరువాత యుక్తియులైనట్లర్థ మగును. ఉట్లదివలన కెవ్వరును వ్రాయలేదు. ఇదిగాక " వర్ణాశ్రమధర్మములలోఁ జేసినవలయుచేతఁ గాక " అని వ్రాసినారు. దీనియర్థము విరిగిలింపఁగా వర్ణధర్మము లొక

మిత్రము గలిగిపట్టి ద్వితీయ కులమువలన గాక అని తిరుగుచున్నది. ఇది శ్రీవేదములకు వ్యావర్త్యమును "గారణ". మనుదానితో "గుణముచేత" అనుదాని కన్వయమును రావుగాను చెప్పించాలను. కులము గాక అని మాత్రమే వ్రాయుండగి యుండగా పిట్టి యసంకల్పపు వాక్యము ను వ్రాసిరో వారికి తెలియవలయు.

ఇట్లు రావుగాను "పద్మనాథులు కేవలము వెలమలలో నుండి యేర్పడినవారు గాఁ గనుపట్టరు" అను ప్రతిష్ఠాచార్యమునకు వెలుగోటివారి సంశయచరిత్ర రావుసంశయచరిత్రములలో నందఱకుఁ దెలియఁదగి సామాన్యము లై ప్రమాణముల నగవలసి యిప్పుడు ప్రబలప్రమాణమును బ్రదర్శించుచున్నారు.—

"కాబట్టి పద్మనాథులనిజస్థితి దెలిపికొనుటకుఁ బ్రయత్నింతుము. ఈ వెలుగోటివారిసంశయములోనివారి ప్రేరణమున నే వ్రాయఁబడిన పద్మనాథులచరిత్రమునందు నేమివ్రాయఁబడినదో విచారింతుము అందు వెలమలజన్మవృత్తాంతమును గూర్చి యాక్రిందిరీతిగ నున్నది.

అ. తోరలజన్మస్థానము

నారసి నియమింపుఁ గూడ దది యెట్లన్నా

చీరులు పద్మనాథులు

మూరితనులఁ బోల మిగులఁ జోద్యం బగుచున్ "

జి. కొండలు రెడ్డినాయకులు గోవ్యము నందిరి మానుషమునకొండలు లక్కనాయకులు కుంభిని పీఠజలోక్తి బాల్మికొండలు కొంకణోద్భవులు ఘోరపర్వాక్షమరీలఁ గ్రాలఁ గానందలు నేకమై ధరను నద్భుతరీలఁ తెలంగి రెంతయున్ ."

అని తోరలజన్మస్థానము నియమింపుఁ గూడ దనియు మానుషమునకులును పర్వాక్షమునకులునైన కొండలు రెడ్డినాయకులును, కొండలు

కాండ్ర చరిత్ర విచిత్రము

అక్కనాయకులును కొండలు కొంకణోద్భవులును, వీక్షణులు యెక్కల
 లీల విహరించి రవి నుడివియున్నాడు. మతయు నాగ్రంథములనే
 యనేక విధములుగా నాశాలమునాటి గాథలను బరస్కరించుకొని
 వదించి యున్నాడు.

॥ గీ. కొంగరాదిక సేతుస్థ కుంభినులను

నాండ్రద్రవిదాది దేశంబులందు నెలను

పేరు ప్రఖ్యాతి నొంది విస్తార మగుచు

గరము బహుచాఖవర్ణసంగతలఁ దనరి ॥

॥ క. లోహము తామము సిద్ధుడు

సాహసమునఁ జేయు రజతస్వర్ణము భంగిన్

యోహతమైన కులంబున

నూహం బ్రబలిం చె నృపతి యుద్విపు లెన్నన్. ॥

॥ క. ముద్గుతఁ బలకఁ సంతతి

ముద్రిత వరిశుక్త పతిత మూర్తము భంగిన్

కూడాభావం బయ్యును

రుద్రక్షీతిచాలు వాక్యహాథిఁ జెలంగెన్ ॥

॥ గీ. ఊరివరద నీరు నురశనరయుఁ జేరి

శీర్షయోగ్య మైన తెరగు గాచె

కాలచోదితమునఁ గాక శీర్షయఁ గొల్చి

కాపు లెల్ల నెలను కమ్మలైరి. ॥

పద్మనాథుక చరిత్రములో నుదాహరింపఁబడిన పైపద్యములను
 బట్టి కొంగరాది దేశములనుండి వచ్చిన కుంభినులు మొదలగు వారిని
 తక్కిన తెగల వారలు వెలచులుగ భావించి తమకన్నఁ నెక్కువగఁ
 బాదుచున్నట్లులను వారలు కూర్దులు గాక పోయినను బ్రతాపరుద్ర
 క్షీతిచాలునచే గౌరవింపఁబడి రనియు వెలచువారిలోనుకమ్మభాతిలోను

మూల సూర్యరక్షము ప్రకటించుచుండె ననియు భావము నూహించుటకునుగదిగదా, అప్పటికివాడుకలోనుండు గాథలను బురస్కరించుకొని వద్దనాడుకచరిత్రకారుఁ డట్లు వ్రాసియుండు సమటకు సంది యుము లేదు. అని "

పై ప్రతిష్ఠాకాంక్షసాధనమున కిది ప్రబలాధార మని వ్రాసితిని. కాబట్టి ప్రభావముల్లనిబర్హుణన్యాయమున దీనిం బరిమూర్ణించినచో నింక నెవ్వయ నడ్డగింపఁ జాలవని నచ్చి దీనిని శిథిలీకరింప యత్నించు యన్నాడను. మొదలీది విచారింపఁదగియున్నది. వెనుక నాచే నుదాహరింపఁబడిన శ్రీనాథాద్విగ్రంథములకన్న నిది ప్రబలమా? లేక వానికి సమబలమా? లేక దుర్బలమా? యని.

అనేక గ్రంథములకుఁ బరస్పరసంవాదంబును భావనాద్విప్రమాణ సహకారంబును సమ్మద్ధం బై యుండినందున నాచే నుదాహరింపఁబడిన ప్రమాణములే ప్రబలము లనియు అట్టివానిని వీరు కనఁబఱచక కేవలము పద్మనాథుక చరిత్రమునే వ్రాసినందున నిది దుర్బలమని యు సామాన్యముగఁ జోచెడిది. అయినను మూలప్రమాణములను సంవాదములను చూచి మన మీమాట యనఁదగి యున్నది. పద్మనాథుకచరిత్రకారుఁడు సై ప్రకారము వద్యములు వ్రాయుటకు నాథారం బేమైక నుండునా? అని విచారింపఁగా నొక్కటి యిగవడు యున్నది. రావుగారు 377 ■ పేజీలో 4 అప్పటికి వాడుకలో నుండు గాథలను బురస్కరించుకొని పద్మనాథుకచరిత్రకారుఁ డట్లు వ్రాసి యుండుననుటకు సందియము లేదు. 5 అని వ్రాసి యున్నాడు. దీనిం బట్టి మన మిప్పటిగాథ లెవ్వి యైయుండు నని విచారింపఁగా మహాకవి నిబద్ధశ్చరిత్రములు కాసనాదులు దుర్లభంబు లగుటంజేసి పుక్కిటి పురాణగాథలే యని తెలియఁ దగియున్నది. అట్టివానిని బురస్కరించుకొని వ్రాసినచరిత్రముల మహిమను కృష్ణరావుచరిత్రము 319 క

పేటలో రావుగారు క్రిందివిధముగ వ్రాసియున్నారు. * పుక్కిటిపురాణ గాథలను బురస్కరించుకొని మనము చరిత్రములు వ్రాయఁ జూచినఁ జెప్పుదోషము బుండక పూసపు * అని.

ఇందువలనఁ బద్మనాయకచరిత్రముయొక్క మూలప్రమాణములును వానివలన దానికిఁ గలిగినగుణాతిశయమును రావుగారే తేటపఱచినవాఁడైరి. ఇట్టిగ్రంథమువలనఁ బ్రమేయసిద్ధిని గోరినవారిమహిమ యుపారిచేతనే * గ్రంథస్థవిదర్శనము బుండఁగా... మోచేయువాకుట వంటిదికాదె * అని ప్రకటింపఁ బడినది. ఇయ్యది గ్రంథప్రమాణములను పదలి పుక్కిటిపురాణముల నవలంబించి చరిత్రము వ్రాసినయొక్క విశిష్టాపిండునాజ్ఞేపముగఁ దోచును. అప్పు డట్లు మోచేయువాకుకని వాక్యమును బురస్కరించుకొని పెనంసులాడ వచ్చిన మనరావుగారు ■ నామాటకుఁ బాత్రులు గాఁ గలరు గదా !

ఇక నాచరిత్రము వ్రాయునాటికి గ్రంథప్రమాణము బున్న నేకదా యొక్కవియం దీదోషములు ప్రసక్తించును. పద్మనాయకుల చరిత్రమునకుఁ బ్రథమప్రవర్తకుం డాతఁడే కాబట్టి యారంభనాడు గ్రంథము లెవ్వయు లేనందున నప్పటికి వ్యాపించి యున్న గాథల ననుసరించి గ్రంథమును వ్రాసినవాఁడు అని యనవలెను.

దీనికై యొక్కవికాలం బెద్దియో విచారించవలసి యున్నది. అయ్యది గ్రంథమున వ్రాయఁబడక పోయిన నక్కవి సర్వజ్ఞసింగభూత రిని వర్ణించియున్నాఁడు. కావున సింగమసీనియనంతరమయ్యాగ్రంథము రచింపఁబడినట్లు స్థిరపడుచున్నది. ఇదివఱకు వంశచరిత్రములు వ్రాయువారందఱును సింగభూపతి పదవతరమువాఁ డనియే వ్రాసినారు. కాబట్టి యీచరిత్రకారునిచే వర్ణింపఁబడిన సింగభూపతి యారంభమై యుండనోపు. ఆభూపతి క్రీస్తుశకము ■ శతాబ్దమున నున్నవాఁడు.

అప్పుడానామిరెడ్డి యొక్క చేరి అనపోతానాయకుడు మూచానాయకుని
 విరువుడు వ్రాసించినశిలాశాసనములు సర్వజ్ఞసింగభూపతిచే రచి
 యింపఁ బడినరసార్థవమభావము శ్రీనాథునిభీమఖండము మున్నగు
 నాధారములు పుష్కలముగ నుండినవి. కవి యట్టివానిని చేరి ననుప
 రింపక పుక్కిటిపురాణములనే పురస్కరించుకొని చరిత్రము వ్రాసి
 యున్నాఁడు కాబట్టి రావుగారు వర్ణించినదోషముల కిక్కడియు నీతని
 కావ్యమును విషయము గాక మానదు. మూలశైలిల్యమున సికతా
 కూపమువలె మూలప్రమాణశైలిల్యమున నిలువఁ జాలక రూలి పోవు
 చున్న యీచరిత్రమును బ్రబలాధారముగ నెఱవఱ్ఱి అపత్యైక్యకదృష్టి
 లోదను నిష్పక్షపాతబుద్ధితోదమ విమర్శించి చూచినపక్షమునఁ బద్మ
 నాయకులు కేవలము శైలములలోనుండి యేర్పడినవారు గాఁ గనుప
 ట్టరు " అని వ్రాయుట యజ్ఞానవిజృంభితం బని కేటవడఁ గలదు.

2. కేర, మూలప్రమాణశైలిల్యమునఁ బద్మనాయకచరిత్రముప్ర
 మాణ మయినపుడు శ్రీనాథగ్రంథము గూడ వప్రమాణంబే కావలసి
 వచ్చును. దానికిని మూలప్రమాణంబు మృగ్యంబే కదా యిన్నచో
 నట్లనఁ గూడదు. శ్రీనాథునకుఁ బైవారి శిలాశాసనములు మూల
 ప్రమాణంబు లగుచున్నవి. అయ్యవి పద్మనాయకులు పరిత్రాస్వయం
 అని చాటించుట తర్పణీలనమువలనఁ దేటపడఁగలదు. ఇదిగాక
 శ్రీనాథగ్రంథమునకు గ్రంథాంతరవంపాదంబును బుష్కలంబుగఁ
 గలదు. పద్మనాయక చరిత్రమునకో కావనాధారములు గాని గ్రంథ
 పంపాదములు గాని లేకపోవుటయే కాక మఱియొక్క పెద్దదియగు
 చూపట్టి యున్నది. అగ్రంథకారుఁడు తరువారి గ్రంథమునఁ బద్మ
 నాయకుల కులప్రాదుర్భావ ప్రాకృత్య వృత్తాంతములను గ్రొదిలిక
 ముగఁ జెప్పినాఁడు.

• గీ. జైత్రవిభవసిపాదతద్రజ లటంఘ
 వేదములు వట్టుఁ గావున విదిలముగఁ
 తూద్రకులకాలు నొట సంసూచితముగఁ
 బద్ధభూతి నియమించి వర్తి రపుడు.

గీ. లాశకలంస గ్రహరాజ వేతె దైవ
 భారీ దశవిధ వెలములఁ బాయఁ ద్రోచి
 సప్తపక్షిపద్మ జనముడయంబు
 బద్ధనాయకు లనఁగను బ్రబలె జగతి." అని.

ఇందువలనఁ బూర్వావర స్వగ్రంథవిరోధము జాగరూక మగు
 చున్నది. మూలప్రమాణములు లేక సంవాదములు లేక పోవుటయే
 కాక స్వగ్రంథవిరోధమును నూడ జాగరూక మైనచో

“అంతర్ద్విరాణి భూయాంసి కంటకా బహుత్రా బహిః
 కథం కతులనాశస్య మాభూవః భంగురా నుదాః”

అనున్వాయమున నాగ్రంథము భంగురంబు గాఁ గలదనియు దానిని
 బ్రమాణముగఁ జేకొని వచ్చినరావుగారి యాక్షేప మవిచారవిలసికం
 బైనదనియుఁ దేటపడఁగలదు. ఇట్లుండీయు రావుగారు పద్మనాయక
 చరిత్రకారుఁడు స్వనచనవ్యాఖ్యలముగాఁ బద్మనాయకులను బ్రకం
 పించినాఁ డని యీవద్యములను తిసి వేసినారు.

ఇపు డిది విచారించవలసి యున్నది. ఈవ్యాపారితోష మును
 వది పద్మనాయకప్రకంసావాక్యములకు మాత్రమే సంభవించువా ?
 ఈ మూదావారిందిన దూషణవాక్యములకుఁ నూడ సంభవించువా ?
 అని. ప్రకంసావాక్యములతో యున్నచో వైషమ్యములోఁ బ్రమాణము
 లేదు. ఉభయసమీచియన్నచో నీవాక్యములవలన పోదాత్మకవాక్యము
 బాహ్యభూతంబులే కదా! అయినపు డవి ప్రమాణములగుటని గ్రహం

చుటయు ఏనిని దీసివేయుటయు యొక్క ప్రమాణములకు మారం అని వ్రాయుం అనిలేదు. ఇంతియే కాక పరస్పరప్రతిబంధమున నేయర్థము నిర్ధారించుటకును ఏలులేక పోవును. ఇట్టిస్థితిలో రావుగారు మామణి గ్రంథమును బ్రమాణముగ నెత్తికొని భూషణగ్రంథమును దూరీకరించుట లేకదు. మేమో ప్రబలప్రమాణసంవాదమున మామణిపద్యముల దూరీకరించుచున్నాము.

ఇంతేకాదు. రావుగారు తమ కిప్పుట్టున మాతృకయైనరావు వంశీయచరిత్రమును బరిశీలించినవా రయ్యెను నాగ్రంథమునఁ బ్రమాణోపన్యాసపూర్వకముగ నిరాకరింపఁ బడిన పద్మనాయకమామణి పద్యములను బ్రమాణముగ నెత్తికొని యందుఁ బ్రమాణముగా నెత్తికొన్నపద్మనాయకభూషణపద్యముల సప్రమాణములుగ నిరాకరించి నారు. మఱియు నందుఁ బద్మనాయకప్రశంసాపద్యములకు మూల ప్రమాణములుగా వ్రాయఁబడినశ్రీనాథభీమఖండసోమదేవరాజయ్యాదులచే రెత్తినవారు కారు. తాము ప్రమాణముగాఁ దీసికొన్నమామణి వాక్యములకు మూలప్రమాణములను జూపినవారు కారు. ఇట్లందున్న ప్రమాణవచనములను మూసి పెట్టుటకును అందు నిరసించఁబడినవచనములనెత్తికొని వాస్తవస్థితి నింత యపలాపము చేయుటకును నెద్దియో విశేష ముండక దీలదు. అయినను నా మార్గధులపూర్వవృత్తాంతమును వాస్తవముగ జూసినాది ప్రమాణముల ననుసరించి తెలిపెదమని లోకులను నమ్మించి గ్రంథకర్త లయి యుండియు గ్రంథకారు లిది వఱకు నిర్ణయించినయర్థములను నందునకుఁ బ్రమాణము లగు శాసనాదులను తుఱుగువఱచి వాస్తవమును కల్పిండుగాఁజేసి రేఖపుస్తకములు చెడుపుచున్నవారికి ముద్దిభేదమును గలుగఁజేయుట ఏమిచున్నామానందుకు ఘంటాఘోషం లగుచున్న దనుట కేటలేల్లము.

ఇక వివిగమనావిరహమున స్వాధాత్మకదూషణపద్యములే ప్రమాణము లేల కాదగవు? అని వాదము లేత్తును. ఇప్పుడు బలాబలవిచారము చేయవలసి యున్నది.

నాయకాత్మభూషణపద్యములకు భీమఖండము సోమదేవ రావయ్యులు పల్నాటిపీఠచరిత్రము సింగభూపాలీయము చంద్రికావరిణయము వానవదత్తాపరిణయము భానుకుటీపరిణయము ఇంద్రుమతీపరిణయము మున్నగు గ్రంథములు, నామిరెడ్డి యెఱ్ఱు, అనవోలమాదా నాయకులు స్థాపించిన శాసనములు మున్నగువి ప్రమాణములు. రావుగా రుదాహరించినదూషణపద్యములకుఁ బుక్కిటిపురాణములు పేరును బ్రకాశించ వీలు లేనిచరిత్రములు మాత్రము గ వాదు కనిపెట్టివ యసందర్భవిషయములు ప్రమాణములు. వీనివ్యరూపము వెనుక వివరింపఁబడియెను. శేషించినది తరువాత విమర్శింపఁబడును. ఇట్లంద సేతమథయపద్యగణములో నేది గ్రాహ్యంబో యేది యగ్రాహ్యంబో పదార్థవిర్ణయపాండితీమండితు లగు పండితకళిరోముని లెఱుంగఁగలరు.

ఇకఁ బద్మనాయకచరిత్రకారుఁ డిట్లు స్వవాక్యవ్యాపారముగ వ్రాయుటకుఁ గలం లేమనిన, ముం దీవిషయము దెలియఁదగి యున్నది.

ఈచరిత్రము పద్మనాయకులప్రేరణముననే వ్రాయఁబడిన దనుటయు, పద్మనాయకులవృత్తాంతమును వెలుపుటకు వ్రాయఁబడినదనుటయు నిర్వివాదాంశములే కదా! లోకమునఁ జరిత్రము వ్రాయువాడు వర్ణ్యులకు లేనిగుణముల నైనను దెచ్చిపెట్టి వర్ణించుచున్నాడు గాని పేరునకు వెలుగుచుండుచరిత్ర మని ప్రకటించి శేషము దూషణములే వ్రాసినదునిరభత్రరావుగారివలె వర్ణ్యులదూషణములు వ్రాయువా

యినచో కా! అట్లుగలవును పద్మనాభా! చరిత్ర మనునది చారిత్రికం
సార్థకు ప్రవర్తించినదై యుండవలయు. ఇట్టిగ్రంథములో చారి
కూషణములు వ్రాయుట గ్రంథకారకై లీవిరుద్ధవర్తనము. ఎంతయు
ప్రగల్భకవియైనను పద్యులను నీచకులమువారినిగా వర్ణించును. ఇట్టి
నీతిలోఁగి పద్మనాభులకుల జన్మవృత్తాంత విట్లుకవి చెప్పినాఁడనుచును
యము సంకయింపఁ దగి యున్నది. దానికిఁ దోడుగాఁ నిదితక్కు నిరంత
గ్రంథమంతయు వానిగుఱాతికయమునై యుగ్గడించుచున్నది. ఒకచోఁ
గది ప్రమాదమునతో మఱియేకారణమునతో గ్రంథమునటులువ్రాసి
యిందు ననుకొనుటకు వీలు లేదు. కృత్రిమేతకుం దగులేవర్ల బ్రహ్మ
సాయుడు స్వసంకము సంరసించుముగా వర్ణించుచున్న నటులూరిక
యిందును? సామాన్యజనుం దైనను దనకులమునకుఁ గళంకము చెప్పి
నవ్వు ధోర్వజాల కుండుట కనుచున్నారము. ఘనతః గాంచిన కాజ
కుటుంబములో నుదయించి తమపూర్వుల వీర్యవిజయాదులను చెలి
పెడి కావనగ్రంథాదుల నెఱింగి తత్ప్రకాశమునకై చరిత్రము వ్రా
యించిన బ్రహ్మభూపతి తమకులకళంకవార్తల నటు లొప్పును? ఇట్టి
నీతిలోఁగి వి యిట్లు చెప్పటకుఁ గారణము క్రిందివిధముగఁ దెలియఁ
దగి యున్నది.

రావుగా రీత్రకరణమున 271 పేజీలో "పద్మనాభి పంతులుహా
వ్యయాలయిన కొండవీటిరెడ్లకును పద్మనాభాక నిలమలకును జరిగిన
యుద్ధములు చరిత్రమున సుప్రసిద్ధములుగ నున్నవి" అనియు 281
పేజీలో (నిలమలవారు) "రెడ్లకుఁ బ్రతిఘటించి వేటుపడిన కులము
మిథూరణము చేసి రని భావ మొప్పుచున్నది" అనియు, 182 పేజీలో
"రెడ్లప్రహ్లాదనాయుడు రెడ్డికులమునకు మూఱొడ్డి ... గౌరవము
దెచ్చినవాఁడగుటచే" అనియు 284 పేజీలో పద్మనాభులలోఁ
గొండయు... రెడ్లకుఁ బ్రబలవైరులుగ నుండిరిని సేవ్య మగుచున్నది. "

అనియు మొదలుగా వ్రాయుటచే గొంధవీటిరెడ్లకుఁ బద్మనాయకులకుఁ బ్రబలమైనముందె వసులుకు సంధియును లేదు గదా! ఇదియో భమును బురస్కరించుకొని గొంధవీటిరెడ్లు వెలమవారు పరమనీచకులమువారుగాఁ గొంధవీటిదండకవీలతో వ్రాయించిరి. కానిగని పద్మనాయకులు కాపులు పరమనీచకులమువారుగాఁ బద్మనాయక చరిత్రమున వ్రాయించిరి. దీనివాస్తవము నెఱుంగఁజాలక గొంధవీటి నిజముగఁ బద్మనాయక దూషణ మనినది వాడుచువచ్చిరి. వాస్తవము దలసినవంధికు లిది నిజము కాదని హాహరించుచు వచ్చిరి. ఇరియి కాని వేటుకాదు. ఇదియే « గొంధలు రెడ్డినాయకులు » అనియును లుగా « కాపురెడ్లు వెలమకమ్మ లైరి » అనునవికఁ గలపద్యముల సమష్టి యభిప్రాయము. పద్యములు లేఖకవరంపరగా వశుద్ధములు గా నేర్పడి యుండినను బరిశీలించినవారి కీయర్థమే కాగలదు. చతుర్థ వ్యములో వెలమ లుత్తము లని ప్రసిద్ధి గని యుండఁగాఁ గాపులు కమ్మలును మేము వెలమలము మేము వెలమలము అని ప్రకటించుచుండఁగాఁ బద్మనాయకులు ప్రకాశరుద్రునిపన్నిధిని వాదము పెట్టుకొని శాసనగ్రంథాదిప్రమాణ ప్రకర్షనపురస్సరముగా 77 గోత్రములవారు మాత్రమే నిజమైనవెలమ లని తీర్మానము నొంది దశవిధవెలమలను (మధ్యమ వెలమల మని పేరు నెట్టుకొన్న కాపుకమ్మ మొదలగు వారిని) తమలోదుండి పాడుద్రోచిరి. ఇదియే

« తారకలలోన గ్రహరాజు వేత మైన

భారీ దశవిధవెలమలఁ బాడుఁ ద్రోచి

సప్తసప్తతి పద్మక సముదయంబు

పద్మనాయకు లవఁగను బ్రబలె బగలి

రెడ్డివంధికి మాటొడ్డి. » కలముద్దరించిరి వెలమవారు.

అని మొదలుగాఁ పై చరిత్రమునఁ ప్రకటించఁబడిన దని తెలియవది.

ఇట్లు గాక నాకవి మహాకవి ప్రబంధములకు శిలాశాసనములకు వ్యగ్రంభమునకు విరుద్ధముగాను కవివంశదాయవిరుద్ధముగాను సర్వస్వ లనుకూటీనాఁ డని తలంచుట యవిచారమూలమే కాని వేఱుగానోరదు. రావుగా రీభద్రములు నిజముగ వెలమవారిదూషకము లనియోక్షి మ్మి యొక్క మింకింతద్వభము చేసిన లోకులు దీనినేదిక్కిలి విశ్వసింపుఁ గలరని పైపద్యములక్రింద వారిని తక్కిన తెగలవారు వెలమముగ భావించి తమ కన్న దక్కువగఁ జూచుచున్నటులును ... వెలమవారిలోను కమ్మవారి లోను గూడ నూత్నరక్తము ప్రసహించుచుండె" నని లేనియొక్క మును వ్రాయుట యెంతోవింతగా నున్నది ఇట్టియొక్క మీశద్యము లలో నేది బోధించునో నూత్నరక్త మెవరియందుఁ బ్రసహించినదో చూపుఁ దన్న నేమి చెప్ప నూహించిరో వారికే తెలియవలయును.

ఇట్లు వ్యవసాయమును నెలకొలిపియున్న పరమతపాథకములుగాఁ దమకుఁ దోచినవానిని నిరాకరించుచున్నారు. అయ్యవి పద్మనాయక చరిత్రములో వీరిని బ్రశంసించుట పేరు తొలుత శ్రీ క్రి)యులుగా నుండి రనుట ప్రతాపరుద్రునితో నేక పంక్తిభావము వీరికి ఘటిల్లిన దనుట అని ముద్రెఁగులు.

అందు మొదటిది. • మఱియు నాతఁడు స్వవశనవ్యాఖ్యారముగ వాగ్రంభముననే మఱియొకచోట

గీ. కైత్యవిధ్వంసపాదపద్మజలటంచు

పద్మజఖ్యాతి నియమించి పలికి రవును.

అని విష్ణువుయొక్క పాదపద్మమునందు జనించుటచేతఁ బద్మజ లను సంక్షకరిగిన దని నుద్ధిశెను. అదియునుంగాక తక్కిన వెలమ తెగలవారిని గ్రంధువలయుఁ బద్మనాయకుల నధికు లని చెప్పి

క. తారకలలోని గ్రహరాజ వేతె యైన...

పద్మనాయకు లనఁగను బ్రబలె జగతి.

అని పొగడె యున్నాడు. విష్ణుపాదపద్మమునందు జన్మించుటచేతనే వీరికి పద్మజ అనుపేరు గలిగిన దనియు అందువలననే పద్మనాయకు అనునామము వహించిననియుఁ జెప్పుట సయక్తికముగాఁ గనుపట్టును. విష్ణుపాదోద్భవసంభవుల ఘనీ పంటరెడ్లు కమ్మచారు మొదలగు లెగలవా రెల్లరును జెప్పకొనుచున్న వారయినను వారలకు పద్మనాయకు అను పేరు గ్రంథములను వివరించుచు... గొంతవలకు గనుపట్టక మానదు = అనునది. పద్మజశబ్దవిషయమై వెనుకఁ గొంత వివరించినాడను. ఇప్పుడు “అందువలననే పద్మనాయకు అనునామము = అనునది వినుర్పింపఁబడును. ఈయర్థము పైపద్యములలోఁ జెప్పఁబడలేదు. మొదటిపద్యము పద్మజులు అనునామమునకే సాధకముగ నున్నది. రెండవది పద్మజులుదశవిధవెలముల బాఱుఁద్రోచుటయందు “తారకల లోన గ్రహరాజ వేత్తయైన భాతిఁ యని తారకలకువేత్త నమూర్చిని దృష్టాంతము చెప్పి అందువలనఁ దద్వాచక మగుపద్మనాయకశబ్దము పీఠికఁ గలిగిన దని మూదించుచు “పద్మనాయకు లనఁగఁ బ్రబలె” అని చెప్పుచున్నది. కాన “అందువలననే” అని రావుగారు వ్రాయుట సరికాదు.

ఇంకొకవిశేషము. విష్ణుపాదపద్మమునందు జన్మించుటవలన వీరికిఁ బద్మజ అనుపేరు గలిగినదనుట సయక్తికముగాఁ గనుపట్ట దను ప్రతిజ్ఞాతాగ్ధమును సాధించుటకు విష్ణుపాదోద్భవసంభవులగుకమ్మచారు మొదలగువారలందుఁ బద్మనాయకశబ్దవ్యవహారము లేక పోవుట కావగముగఁ జూచినారు. కార్యకారణములకు సామానాధికరణ్యము నియతము కాఁబట్టి కారణము లేకుంటే కార్యము జనించి దనుట లోకవిదితము. పద్మజశబ్దప్రవృత్తినిర్దుష్టమగు పద్మజనికర్తృత్వము హరిపాదపద్మనికర్తృత్వ న పద్మనాయకులందుఁ గలదు కాన వారల యందుఁబద్మజశబ్దప్రయోగము, హరిపాదోద్భవసంభవులగుకమ్మచారు

ముదలగువారియందు బద్ధజశబ్దప్రవృత్తినిను త తగుచరిపాద పద్ధతినికర్తృత్వము లేదు కాబట్టి వారలయందుఁ బద్ధజశబ్దప్రయోగాభావము, న్యాయసిద్ధం నైనది కదా! ఇట్టిస్థితిలో కవులు ముదలగు వారియందు దాశబ్దముయొక్క ప్రయోగము లేదు కాబట్టి పద్ధనా యకులయందు దాశబ్దమును బ్రయోగిండుట సయుక్తికము గాదనుటయే సయుక్తికము గాక యున్నది.

ఇక విష్ణుపాదోద్భవసంభవులనునది ముద్రణప్రమాద మనుకొంద మన్న నది పొనంగునట్లు లేదు. ఏల యనిన. రావుగారు కివ ప్రకరణమున 234 పేజీలో కోటవంశమును గూర్చి వ్రాయునపుడు "ఏరలు విష్ణుపాదోద్భవసంభవుల యువచతుర్థావ్వయాల మని చెప్పుకొని యున్నారు" అని వ్రాసినారు. కాబట్టి ముద్రణప్రమాదము కాదనియు వీరిమతమున విష్ణుపాదోద్భవసంభవులను నొకతెగవారు చతుర్థవర్ణములో నుండినదియు నెంచఁ దగియున్నది. విష్ణుపాదోద్భవమైన చతుర్థవర్ణములో విష్ణుపాదోద్భవసంభవులు గల రనుటకుఁ బ్రమాణము మృగ్యంబుకదా? అని యాశంక తోచును. స్మృతి పురాణాదులయందు దుష్కొన్నివిషయములకు మూలప్రమాణములు మనకుఁ గాన రాక యుండినను సర్వజ్ఞులగుమహర్షులు వానిని గనిపెట్టి చెప్పియుండు రని నమ్మనట్లు దీనిఁ గూడ మూలప్రమాణమును జేసిలో రావుగారు కనిపెట్టి వ్రాసియుండు రని నమ్మవలసియున్నది. దీనినిక మెట్లుండినను సీతరిజ్జనిలుపుకొనంజాలరు, చూడుడు. పైత్రతి జ్ఞాతాగ్రమునకు కవు రావు ముదలగువారియందు పద్ధనామిక శబ్దము ప్రయోగింపకుండుట కారణముగా వ్రాసినారు. ఇయ్యది యెవరు పాఠిపాదపద్ధోద్భవులో వారలయందుఁ బద్ధజశబ్దము ప్రయోగింపఁబడును అనువాస్తవిక కంగప్రవర్తనరూపముగఁ గానంబడియెడిది.